

# ROŽNOVSKÉ PIVO



## Rožnovský pivovar

Historie rožnovského pivovaru  
od roku 1712 do současnosti.

RICHARD SOBOTKA

Richard Sobotka

# Rožnovský pivovar

Historie rožnovského pivovaru  
od roku 1712 do současnosti.



Tato publikace je věnována Vladimíru Fassmannovi a jeho ženě Jarmile, kteří 46 let od likvidace rožnovského pivovaru v roce 1948 jej nenechali zaniknout, v roce 1994 získali zchátralé objekty v rámci restituce zpět, vrátili je původnímu poslání a provoz pivovaru obnovili.

Publikace je věnována také současnému rožnovskému pivovarníkovi Tomáši Kupčíkovi, který se o budování a obnovu rožnovského pivovaru zasloužil svým elánem a erudicí, pivovar zmodernizoval, jeho oblibu a slávu nebývale rozšířil.

*Kdo se Rožnovského piva napije,  
tomu se do žil zdraví a síla nalije.*

obr. na předchozí straně: Rožnovský pivovar v současnosti

obr. na titulní straně: kresba rožnovského pivovaru z roku 1868

Text © Richard Sobotka, 2016

Grafická úprava © Jakub Svoboda, 2016

Foto © archiv rožnovský pivovar a Richard Sobotka

Elektronickou verzi vydal Dušan Žárský – ŽÁR, [www.zar.cz](http://www.zar.cz)  
v květnu 2016

ISBN: 978-80-86725-87-1

# Rožnov pod Radhoštěm – přívětivé místo

---

Když se v roce 1267 chystal olomoucký biskup Bruno ze Schaumburka na křížovou výpravu do Prus, nechal pro případ, že by se nevrátil, sepsat pro své nástupce a pro kapitolu majetek a důchody, které pro biskupství získal, i pokyny jak s nimi po jeho případné smrti naložit. I když biskup Bruno tuto závěť ještě o dalších 14 let přežil, stala se jakýmsi bilancováním jeho úsilí o zvelebení a rozšíření olomouckého biskupství a jeho závěť byla mnohdy vůbec prvním písemným dokladem o existenci osad a městeček.

Patřilo k nim také město Rosenowe, později nazýváno Rožnovec, Rosenu, Rožnov a konečně Rožnov pod Radhoštěm.

Podle pověsti získalo město své jméno po loupežnících, kteří se v těch místech zdržovali a opékali zvěř na rožni, nebo prý podle milostné historie o sličné Růzence. S největší pravděpodobností však bylo pojmenováno podle své polohy v rohu mezi řekou Bečvou a potokem Házovkou, kde je podnes dobře patrné nejstarší osídlení města.

Rožnovské panství mělo v průběhu staletí celou řadu majitelů. Od biskupa Bruno ze Schaumburka, který nechal pro ochranu obchodních cest a východní hranice postavit před rokem 1310 poblíž města hrad dobrý a nutný, převzali panství páni z Kravař (1348–1434), po nich páni z Cimburka (1434–1548). Rožnov pak měli ve vlastnictví páni z Žerotína, větev meziříčská (1549–1694), pak větev vizenberská a falkenberská (1694–1779), větev vizenbersko-losinská (1779–1815). Posléze patřil Rožnov hrabatům Kinským (1815–1899).

Prvním starostou města byl roku 1850 zvolen poslanec zemského sněmu Michal Jurajda (1812–1874), vlastenec, vzdělaný a uvědomělý občan. Druhým starostou byl Čeněk Janík (1867–1874), poslanec zemské-



ho sněmu, jehož přičiněním byl vystavěn léčebný dům a školní budova. Třetím starostou byl roku 1893 zvolen Oldřich Holub.

Znak města Rožnova, dvouocasý lev na hradbách, je převzat z vyobrazení na starých pečetích z roku 1594 a 1692.

Kdysi dřevěné městečko, milé a rázovité, voňavé dřevem letitých jedlí, ze kterých bylo postaveno, je položeno na obou březích řeky Bečvy v malebném údolí na úpatí památného Radhoště. Město, obklopené sluncem prozářenými loukami, modrými horami, stráněmi vonícími po jalovci a borůvčí si podnes zachovalo přívětivou tvář.

Roku 1676 měl Rožnov 86 domů, v roce 1790 už 272 domů a 2275 obyvatel, roku 1900 to bylo 470 domů a 3011 obyvatel. Domy s podloubím a pavlačí, původně všechny dřevěné, daly vzniknout legendě o dřevěném městečku, která v pověstech i písních přetrvává do dnešních dnů. Počet usedlých občanů se až do roku 1950 téměř nezměnil, teprve

s rozvojem lehkého průmyslu se prudce zvýšil až na 18 000 obyvatel.

Jedinečnou polohu Rožnova v měkkém údolí Rožnovské Bečvy a s dominantou Radhoště na pozadí lze nejlépe spatřit z návrší kopce Hradisko od ruin středověkého hradu na vrchu kopce Hradisko. Dobře patrné jsou dvě současné tváře města:

stará zástavba červených střech, mile stulených v záplavě zeleně kolem náměstí a kontrastující typická architektura druhé poloviny 20. století panelovými domy a rozsáhlou průmyslovou zástavbou. V některých městských částech lze podnes spatřit původní „dřevěnky“ – dřevěné domy z 19. století. Tak se ve městě podnes snoubí hřejivá minulost s účelovou, ale poněkud chladnou současností.



*Rožnov v první polovině 20. století.*

Rovné a krásné je rožnovské náměstí s parčíkem a sochou T. G. Masaryka. Ještě počátkem XIX. stol. stály kolem náměstí v rovných řadách pěkné dřevěné domy s podloubími a pavlačemi. V zadní části přízemních domů měla své místo velká jizba s okny do dvora nebo do zahrady a komora. Prvý větší dům na poschodí byl vystaven teprve roku 1839.

Půlkruhem kolem města se rozkládá městský park, dříve zvaný Hájnice. Po roce 1820 v něm byly pro lázeňské hosty upraveny stezky s lavičkami.

Podnes má městský park mnoho půvabů. Lipovou alej vysazenou počátkem 20. století, okrasně kvetoucí rostliny, a také potůček přivádějící vodu do jezírka. Městský park je místo příjemné a prosluněné, svou rozlohou i krásou je chloubou města.

Roku 1796 je datován počátek, a roku 1820 vznik klimatických lázní. Někdejší Léčebný (dnes Společenský) dům, postavený roku 1874, je perlou městského parku. Původně sloužil k promenádě lázeňských hostů za nepříznivého počasí. Později zde byla zřízena kuchyně a místnost pro vydávání ohřívané žinčice, čítárna a knihovna, sál s jevištěm vyzdobený květinami, ordinace pro lázeňského lékaře. Od severní strany se nachází otevřená veranda. Rekonstrukce vrátila budově její někdejší podobu a ještě víc umocnila její křehkou krásu.

Ke koloritu města patří budova Rudolfo-Štefania, původně postavená jako útulna pro nemajetné úředníky a důstojníky, budova Zemědělské školy z roku 1897, stará škola nedaleko fary a kostela, dnes přeměněná na obchodní dům, Základní umělecká škola v parku, renovovaná budova Městské knihovny a budova Městského úřadu.

K památnějším objektům patří v Rožnově pod Radhoštěm katolický chrám, zasvěcený Všem Svatým, postavený v letech 1745–49. Roku 1925 založili sourozenci Jaroňkovi Valašské muzeum v přírodě.

Správa Chráněné krajinné oblasti Beskydy sídlí od roku 1990 v historické budově, postavené před 200 lety. CHKO Beskydy je rozlohou 1166 km čtverečních největší chráněnou krajinnou oblastí v České republice, její vyhlášení 5. 3. 1973 připomíná monolit pískovce umístěný v městském parku.

K významným rodákům patří kněz a spisovatel Bayer Adolf. Také učitel Bayer František, který roku 1882 založil Moravskou bibliotéku

a vydal mnoho spisů o Valašsku. Halamíček František, městský lékař ve Vídni, publikoval v odborných časopisech. Jurajda Michal, rožnovský starosta a zemský poslanec, taktéž Janík Čeněk. Kramoliš Bohumír, farář v Atkinsonu v Americe, básník a povídkář. Kramoliš Jos. Lucián Ondřej, lidový spisovatel. Tkadlec Martin, probudilý občan rožnovský, který roku 1847 založil „Pamětní knihu“, do které zaznamenával události, které se ve městě a okolí seběhly. Čeněk Kramoliš (1862–1949), rodák rožnovský a spisovatel. Básník a literární teoretik Ladislav Nezdařil (1922–1999).

Významní rodáci a ti, kdo se o Valaško nějakým způsobem zasloužili, odpočívají na Valašském Slavíně.

Rožnov pod Radhoštěm se po roce 2000 orientuje především na rozvoj turistického ruchu. Město má velmi příhodnou geografickou polohu, je doslova srdcem Valaška. Malebná příroda Beskyd je vyhledávaná domácí i zahraniční turistickou klientelou.

Také samotné město se během posledních let změnilo. Byly renovovány významné budovy a vznikly nové objekty obchodních i podnikatelských organizací. Město disponuje zázemím dobře vybudovaných sportovišť, má dostatečnou ubytovací kapacitu, také nabízí hodnotné kulturní pořady. Rožnov se téměř neustále mění, je to město moderní, přívětivé a přitažlivé pro každého návštěvníka.



*Letecký pohled na Rožnov z roku 1923.*

## Pronikání průmyslu na Rožnovsko

---

Za nejstarší zařízení průmyslového charakteru v Rožnově pod Radhoštěm lze považovat mlýny: „V roce 1507 to byl mlýn horní a dolní.“ Do současnosti se dochoval (dnes už nefunkční) mlýn Paláčkův, původně poháněný vodou z vodního náhonu, v novější době parou, pak elektrinou.

Patří sem také hornictví, kdy... „Na úpatí Hradiska u Rožnova byly doly stříbrné až do r. 1532.“ Roku 1740 za hraběnky Lud. Karoliny ... byly tyto doly opět otevřeny a dobývání hornin obnoveno, ale po čtrnácti dnech pro nepatrný výskyt rudy opuštěny. Kutání stříbrné ani železné rudy nebylo na Hradisku už nikdy později obnoveno.

K nejstarším průmyslovým podnikům patřila papírna, kdy... „Z vrchnostenského dolního mlýna, který vrchnost koupila r. 1615 od Viktorína Nešvary vznikla papírna.“ Rožnovská papírna byla nepřetržitě v provozu až do podzimu roku 2010, kdy zanikla.

„Pivovar pro celé panství vystavěl r. 1712 Karel Jindřich z Žerotína.“ Rožnovský pivovar byl roku 1948 znárodněn a jeho provoz ukončen, budovy v restituci vráceny původním majitelům až v roce 1994. V současnosti obnovený rožnovský pivovar je klientelou vyhledávaný a prosperuje.

Významný byl průmysl pletářský, který měl až do závěru 19. století charakter manufaktury. Roku 1888 začal v tomto oboru s průmyslovou výrobou podnikat Albert Reiser. Roku 1889 pletářský průmysl v Rožnově rozvinul Leo Brill. Za druhé světové války byla pletárna arizována, po válce jako konfiskát německého majetku připadla státu. Kolem roku 1990 byla pletářská továrna (nejprve MOP, pak LOANA) privatizována, po roce 2010 její provoz zanikl.

Roku 1922 byla do Rožnova zavedena elektřina a v únoru toho roku se počalo ve městě svítit elektrickým světlem. Proud byl dodáván z elektrárny továrníka J. Kantorka, postavené na Dolní Bečvě. Později bylo elektrické vedení připojeno na elektrárnu středomoravskou v Přerově.



Město Rožnov pod Radhoštěm i přilehlý region v roce 1949 významným způsobem ovlivnilo založení národního podniku Tesla na výrobu elektronických součástek. Tesla měla zásadní význam pro rozvoj města i celého mikroregionu. Znamenala povznesení životní úrovně obyvatel, především po stránce sociální, ale také co se vzdělanosti týká, nevyjímaje kulturu a sport. Tesla se stala rozhodujícím hnacím momentem v celospolečenském kontextu. Národní podnik Tesla Rožnov ovlivnil životy tisíců lidí, stal se celoživotním osudem několika generací. Po roce 1990 Tesla zanikla a v rozsáhlém průmyslovém areálu vzniklo několik desítek privátních firem.



*Dobová fotografie – vpředu rožnovská papírna, na pozadí rožnovský pivovar.*

# Rožnovský pivovar

---

V průběhu staletí se majitelé rožnovského panství, tím i majitelé rožnovského pivovaru střídali.

Žerotínové měli v držení rožnovské panství v letech 1549–1815. Kinští pak v letech 1815–1899. Svým vlivem i životním stylem ovlivnili dění v celém regionu. Co rožnovského pivovaru se týká, nařídil roku 1712 tehdejší majitel rožnovského a meziříčského panství Karel Jindřich z Žerotína vystavět v Rožnově pivovar.

Rožnovští měšťané měli právo pivo šenkovati už v 16. století, roku 1613 mělo právo šenkovat 36 domů.

Právo šenkovat pivo a víno v 18. stol. mělo 31 měšťanů, kteří byli majiteli starých šenkovních domů, jimž právo to bylo vrchností uděleno. Šenkovat směli jen pivo vrchnostenské, výroba domácího byla zakázána.

Protože všichni najednou prodávat pivo nemohli, nebylo dost kupců, prodávali střídavě. Tak často vznikaly hádky, kdo prodávat má, proto sestavili mezi sebou roku 1743 smlouvu o pořádku šenkování piva, podepsali ji a dali potvrdit na radnici purkmistrem a rychtářem. Při nedodržení pořádku byly stanoveny sankce a pokuty, například ... půl bečky piva za pokutu propadnouti býti má. Pořádek měl být obnovován každých 10 nebo 20 let.

Žádný ohled neměl být brán na toho, kdo za šenkovaný trůnk milostivej vrchnosti peníze dlužen zůstane. Při šenkování se měla dodržovat dobrá míra a dobrý trůnk, aby skrz to nemělo publikum příčiny stěžovat si.

Na listině bratrstva Sv. Růžence se uvádí prvním sládkem Martin Bureš.

Roku 1836 za sládku Fr. Chlupatého pivovar vyhořel, roku 1868 byl znovu postaven a roku 1870 rozšířen.



*Erb pánů  
ze Žerotína*



*Erb pánů  
Kinských*

Roku 1899 Rudolf hrabě Kinský prodal všechno Rožnovské panství baronovi Arminu Popprovi. Ten ihned po převzetí statku rozšířil na Hamrech u Zubří parní pilu a další velkou parní pilu zřídil na Prostřední Bečvě. Porážel rozsáhlé lesy panství Rožnovského ve velkém, dřevo dílem řezal, dílem odvážel do Vratimovské papírny v takové míře, že hrozilo odlesnění celého kraje.

Roku 1912 koupil rožnovské panství Vídeňský spolek pro výrobu celulózy ve Vratimově.

Panství Rožnovské včetně rožnovského pivovaru 1. února 1912 koupilo od předešlé majitelky Vratimovské celulózky Vítkovické horní a hutní těžířstvo, které bylo majetkem barona Rothschilda a rytíře Gutmanna.



*Eugen Rothschild*

Rothschildové jsou finanční dynastie. V průběhu doby byli a stále jsou činní v mnoha ekonomických a hospodářských oblastech, mimo jiné v investičním bankovníctví a vinařství. Původem němečtí a aškenázští Židé z Frankfurtu nad Mohanem rozšířili v 18. století své aktivity po celé Evropě. Některým z nich byly uděleny rakouské a britské šlechtické tituly.

Zakladatelem dynastie Rothschildů je Mayer Amschel Rothschild (původním jménem Mayer Amschel Bauer), nar. 23. 2. 1744 Frankfurt nad Mohanem (zemřel 19. 9. 1812 tamtéž). V roce 2005 byl Mayer Amschel Rothschild označen jako sedmý největší podnikatel všech dob a jako „zakladatel mezinárodního finančnictví“.

Oproti tomu Gutmannové nedosáhli na stupnici šlechtické titulatury tak vysokých met jako Rothschildové, i tak je možné pokládat je za jedny z nejvýznamnějších průmyslníků druhé pol. 19. stol. Přitom

začátky rodu byly více než skromné. Za zakladatele rodu je považován Isaak Gutmann, původem z Kolína nad Labem, který se ve druhé pol. 18. stol. přiznal do židovské rodiny v Lipníku nad Bečvou a získal zde familiantské právo. Díky finančním prostředkům svého tchána měl ve zdejší obci významné postavení. Soustředil se na obchod s textilem, nakupoval uherskou surovou vlnu, prodával vlněné tkaniny, především flanel.

Jeho dědicem a nástupcem se stal syn Marcus Leopold (1774–1838), který si v Lipníku zřídil dílnu na výrobu vlněných látek. Byl dvakrát ženatý. Jeho první manželkou byla od roku 1806 Lea Kuniginová se kterou měl dceru, druhou manželkou byla od roku 1823 Dobrisch Franklová (1799–1853), původem z velmi vážené kroměřížské židovské rodiny.

V manželství s Dobrisch se Marcuso-  
vi narodili synové Wilhelm Isak Wolf (1826–1895) a David (1834–1912). Ve druhé polovině 30. let postihl Gutmannovu rodinu úpadek a krátce nato Marcus Leopold zemřel.

Jeho starší syn Wilhelm Gutmann, předurčený k pokračování v rodinné rabínské tradici proto musel odejít ze studií a aby rodinu zajistil, začal se věnovat podnikání. Po nesnadných začátcích nastal koncem 40. let 19. stol. nečekaný obrat. Wilhelm Gutmann se tehdy stal renomovaným obchodníkem se sádrou, obilím, ale zejména s uhlím, které se mělo stát hlavním předmětem zájmu Gutmannova obchodního klanu.

Sláva bratří Gutmannů začíná v polovině 50. let 19. stol., kdy bratři Kleinové a pak i rakouský stát prodali své doly na Ostravsku Společnosti Severní dráhy císaře Ferdinanda. Wilhelmovi se podařilo uzavřít s ředitelstvem této společnosti dohodu, na základě které roku 1857 převzal veškerý její obchod s uhlím.



*Max Gutmann*

Wilhelm Gutmann přibral do společnosti mladšího bratra Davida a oba založili společnou firmu „Gebrüder Gutmann, Wien“.

Na přelomu 60. a 70. let se bratrům Gutmannovým podařilo prostřednictvím výhodných kupních a nájemních smluv ovládnout téměř polovinu těžby uhlí a výroby koksu v ostravsko-karvinském revíru.

V té době se zrodila dlouholetá spolupráce Gutmannů s Rothschildy, kteří – sami příliš zaneprázdnění finančními aktivitami – přenesli na Gutmanny do značné míry odpovědnost za chod svých báňských a hutních podniků. Tak byly položeny základy jednoho z největších průmyslových gigantů Evropy: Vítkovického horního a hutního těžířstva.

Bratři Gutmannové se aktivně účastnili společenských, náboženských a charitativních podniků v jejichž prospěch upsali desetitisíce zlatých. Z toho důvodu císař oběma bratrům udělil řád Železné koruny III. třídy. Listinou ze 4. 1. 1878 byl Wilhelm povýšen do rytířského stavu s predikátem rytíř (Ritter von) a byl mu udělen erb. Kromě podnikatelských aktivit byl Wilhelm významným mecenášem.

Wilhelm rytíř Gutmann byl dvakrát ženatý. Z prvního manželství s Eleonorou Latzkovou (1826–1867) měl syny Bertholda (1856–1932) a Maxe (1857–1930) a dcery Berthu (1860–1864) a Rosalii (1862–1923). Rosalie uzavřela vysoce prestižní sňatek s francouzským námořním kapitánem Robertem Charlesem de Fitzjames (1835–1900), přímým potomkem vévody Jamese Fitzjamese, vévody z Brewicku, nemanželského syna anglického a skotského krále Jakuba II.

Wilhelmovým pokračovatelem byl mladší syn Max, který se v roce 1888 stal společníkem firmy. V roce 1917 byl Max jmenován doživotním členem panské sněmovny Říšské rady. Za svou podnikatelskou, společenskou a humanitární činnost byl vyznamenán komturským křížem Řádu Františka Josefa a za první světové války získal nejvyšší stupeň Čestného vyznamenání za zásluhy o Červený kříž. Byl také majitelem dvou dolnorakouských zámků.

V roce 1912 nabídlo Vítkovické horní a hutní těžířstvo k prodeji rožnovský pivovar, který téhož roku koupilo od majitelky Vratimovské celulóžky. Nabídka se chopil želetavský sládek Albert Málek, rožnovský pivovar koupil, a stal se jeho majitelem.

## Rožnovský pivovar ve vlastnictví sládků a pivovarníka Alberta Málka

---

Na počátku 20. století si Rožnov pod Radhoštěm zamilovali a často navštěvovali manželé Málkovi ze Želetavy. Albert Málek, želetavský sládek, měl k pivovaru osobitý vztah. Při návštěvě

Rožnova neváhal, i se svou ženou Annou, rožnovský pivovar navštívit. Ten byl sice postavený již roku 1712, ale po roce 1900 moderně vybavený a výkonný.

Když se roku 1912 naskytlá příležitost koupit rožnovský pivovar od společnosti Vítkovické horní a hutní těžířstvo, příliš dlouho se nerozmýšleli. Pivovar zakoupila ze svého věna Anna Kammel von Hardegger, hraběnka z Hardeggu za rovných 100 000 korun pro svého muže Alberta Málka, byl to dar z lásky. Oba se také záhy do Rožnova nastěhovali.

Manželé Albert a Anna Málkovi pocházeli ze Želetavy, městečka na řece Želetavě položeného jihozápadně od Třebíče, připomínaného roku 1303. Kromě želetavského farního kostela sv. Michala (po požáru roku 1677 byl přestavěný a znovu pak v letech 1842–44), se v Želetavě dochoval také hřbitovní kostel sv. Kateřiny z roku 1583.

Želetava, původně ves s tvrzí na staré obchodní cestě z Prahy do Vídně, byla roku 1368 povýšena na městečko. Pro obživu obyvatel bylo dominantní zemědělství, ale ve druhé polovině 19. století zde byl vybudován lihovar, mlékárna a také pivovar.



*Portrét Anny Málkové*

Rodný a křestní list Albertu Málkovi vystavila fara ve Fryšavě, náležející pod správu Nového Města a Brna. Je v něm uvedeno, že se narodil 13. dubna 1851 ve Sklenném jako manželský syn celoláníka Františka Málka a matky Alžběty, dcery výměnkáře Václava Puldy v Němčicích, politický okres Mladá Boleslav v Čechách. Všichni náboženství římsko-katolického.



*Portrét Alberta Málka*

Málkova žena Anna Kammel von Hardegger se narodila 6. července 1864 jako manželská dcera Bedřicha Kammela, statkáře ze Starého Friedlandu (Pruské Slezsko), a Johanny rodem Rössel, majitelů rozsáhlých panství na jižní Moravě a v Rakousku. Anna byla náboženství evang. augsb. vyznání. Její bratři byli osobní přátelé nástupníka trůnu Ferdinanda de Este a Maxmiliána Habsburského.

Rožnovský pivovar, který byl od roku 1912 v držení Alberta Málka ze Želetavy, měl své místo pod kopcem Kozák.

Tamtéž, jen o několik desítek metrů dále a oddělena říčkou Házovkou se nacházela jedna z nejstarších papíren v Evropě, kterou roku 1664 založil Bernard Ferdinand ze Žerotína a od roku 1811 byla v držení rodu Fassmannů.

Obě rodiny se velmi sblížily. Papírníkům manželům Fassmannovým se narodili synové Jan (31. 5. 1183) a Vladimír (13. 6. 1888). Manželům Málkovým se ještě v Želetavě narodily dcery Míla a Hedvika. Obě se posléze provdaly za syny zámožného továrníka a majitele rožnovské papírny Jana Fassmanna sn.

Jan Fassmann jr., následný dědic a majitel rožnovské papírny se oženil s Mílou Málkovou, dcerou želetavského sládky a rožnovského pivovárníka Málka. Kvůli odlišení se mu pak v Rožnově říkalo „Fassmann papírník“.

Druhý syn Vladimír Fassmann se sňatkem s Hedvikou Málkovou přiženil do rodiny pivovarníka Málka a později převzal vedení rožnovského pivovaru. Tomu se kvůli odlišení v Rožnově říkalo „Fassmann pivovarník“.

Málkova dcera Hedvika se narodila 15. října 1897 v domě číslo 124 v Želetavě a pokřtěna byla o šest dnů později 21. října 1897 v horním chrámu Páně dle římsko-katolického obřadu jako manželské dítě želetavského sládky Alberta Málka a jeho ženy Anny, dcery Kammela Bedřicha, statkáře ze Starého Friedlandu (Pruské Slezsko) a Johanny rodem Rössel. Za kmotry jí byli Dominik Kammel z Hardeggerů, šlechtic ve Stronsdorfu a Marie Kammelová, šlechtična z Hardeggerů. Porodní asistentkou byla Františka Nováková ze Želetavy čís. 120.

Po sňatku se synem papírníka Vladimírem Fassmannem se manželům Vladimírovi a Hedvice Fassmannovým narodil v Rožnově pod Radhoštěm na rožnovském náměstí v domě u Zrůnků dne 17. 9. 1923 syn, pokřtěný byl po otci Vladimír, budoucí rožnovský pivovarník.



*Anna Málková se svým vnukem Vladimírem Fassmannem.*

Rožnovský pivovarník Albert Málek zemřel

14. ledna 1930 ve věku 79 let. Po jeho smrti provozovali rožnovský pivovar manželé Vladimír a Hedvika Fassmannovi.

Dne 25. listopadu 1933 zemřela ve věku 69 let Anna Málková, rozená Anna Kammel von Hardegger (uváděná také jako Anna Kamel, hraběnka z Hardegu).

Dne 12. ledna 1937 předčasně umírá ve věku 49 let pivovarník Vladimír Fassmann.



Po jeho smrti vedla rožnovský pivovar, až do zestátnění pivovaru v roce 1948, vdova Hedvika Fassmannová (rozená Málková).

V čase druhé světové války vystudoval Vladimír Fassmann jr. pivovarnickou a sladovnickou školu. V roce 1947 se oženil s dcerou hostinského z Vigantic Jarmilou Dorotíkovou (narozenu 4. 4. 1923 v Giráltovci u Bardějova). Narodily se jim dcery Vladimíra (1947) a Jarmila (1949).

Po skončení druhé světové války majitelka rožnovského pivovaru Hedvika Fassmannová pivovar velkým nákladem rekonstruovala. Renovace ještě nebyla dokončena, když nastal únor 1948 a rožnovský pivovar byl znárodněn. Následně byl v letech 1948–1994 krátce začleněn pod přerovský pivovar, po likvidaci provozu rožnovského pivovaru sloužily budovy jako pracoviště Hospodářského družstva a později Osevy. Byla zde rovněž sodovkárna a sklad potravin.

Z majitelky pivovaru Hedviky Fassmannové se stala telefonistka v papírnách. Z jejího syna Vladimíra, vyučeného pivovarníka, se stal skladník v Hospodářském družstvu. Jeho žena Jarmila získala v Hospodářském družstvu místo v laboratoři. Jejich oběma dcerám Vladimíře a Jarmile byl znemožněn přístup k jakémukoliv vzdělání.

Starší dcera rodičů Vladimíra a Jarmily Fassmannových, rovněž Vladimíra, se provdala do Frýdku za Svatopluka Kupčíka. V roce 1972 se jim narodil syn Tomáš a v roce 1979 dcera Pavla.

Tomáš Kupčík absolvoval gymnázium a studoval na vysokých školách v České republice, Německu, Kanadě a Rusku. Absolvoval filozofickou fakultu, ekonomii, psychologii. Pracoval v TOP managementech nadnárodních společností.

Rožnovská pivovarnice Hedvika Fassmannová (rozená Málková) zemřela dne 6. března 1981 ve věku 86 let.

V roce 1994 byla zchátralá budova pivovaru v rámci restituce vrácena do rukou právoplatného majitele Vladimíra Fassmanna.

Po navrácení objektu někdejšího pivovaru investovali majitelé do renovace pivovaru nemalé prostředky, tak nabyl rožnovský pivovar své současné podoby. A protože podle stararé rodinné tradice dědí rodinný

majetek ob generaci syn, stal se současným majitelem rožnovského pivovaru Tomáš Kupčík.

Roku 2000 byl provoz rožnovského pivovaru obnoven.

Rožnovské pivo mělo vždy velmi dobrou pověst daleko široko v celém okolí, pivovar měl totiž vynikajícího sládka a dobré odborníky. Tomáš Kupčík rožnovský pivovar zmodernizoval a nabídl hostům nové produkty. Díky tomu zaznamenal rožnovský pivovar mezi klienty nebývalou oblibu.



*Jan Fassmann a Anna Málková v díle ak. mal. Vitovského.*

# Proměny rožnovského pivovaru a města Rožnova pod Radhoštěm od roku 1923 ve vzpomínkách Vladimíra Fassmanna a jeho ženy Jarmily

---

## Pivovar jako dar z lásky

Můj děda Albert Málek, který v Želetavě působil jako sládek tamního pivovaru, a babička Anna Málková, původem Anna Kamel z Hardeggu, ale nevzpomínám si, že by se v rodině na jejím šlechtickém titulu nějak bazírovalo, jezdili do Rožnova rádi, líbilo se jim v malém a tehdy pořád ještě dřevěném městečku, usazeném v údolí mezi horami. Děda Albert jako sládek si cenil, že byl zdejší pivovar postavený velice prakticky. I když zepředu není nic vidět, ze zadní strany jsou sklepy zapuštěné do kopce Kozák. Díky tomu se tam i přes léto drží stabilní teplota, což je pro pivovarnictví velice příhodné. Pivovary se vůbec stavěly vždy pod kopcem, aby se využilo snížené zemní teploty.

Dědovi Albertovi se rožnovský pivovar zamlouval. Babička Anna to věděla. A když se roku 1912 naskytla příležitost rožnovský pivovar od Rothschildů a Gutmannů získat, neváhala obětovat ze svého věna sto tisíc korun a pivovar pro svého manžela koupila.

Byl to dar z lásky, oba se měli rádi.

Pamatuji si je jako malý chlapec. Bylo mi sedm let, když zemřel děda Albert, a deset, když se s námi rozloučila babička Anna. Děda Albert Málek zemřel v roce 1930 a babička Anna v roce 1933. Pohřbeni jsou v Rožnově, který si zamilovali, hrob mají na zdejším, dnes starém hřbitově. Prostý pomník z černé žuly nese jen jména, data narození a úmrtí. Pořád na ně rád vzpomínám.

V té době jsme jako rodina, rodiče i prarodiče, bydleli na náměstí u Zrůnků. Tam jsem se narodil. Dnes je v tom domě Komerční banka. V místě současného vchodu byl průjezd, úřadoval tam poštovník Martin Bill a říkalo se tam Stará pošta. V rodině se oznamovalo, že na návštěvu přijdou mladí z pošty.

Za průjezdem byl velký dvůr, stáje pro koně a ještě velká zahrada. Stával tam dřevěný domek, pamatuji si, muselo se k němu trochu do kopečka, byl v těch místech poslední.

V patře jsme zabydleli celou přední část, celkem pět pokojů v řadě s výhledem na náměstí. Vzadu byla kuchyň. Na protější straně měl čekárnu, ordinaci a laboratoř, kde zpracovával zubní protézky, zubař Třasoň a když jsme se po otcově smrti odstěhovali, převzal po nás celý byt.

Ještě když jsme tam bydleli, koupelna v domě nebyla. Záchody na konci chodby, jeden pro zubaře a jeden pro nás. Původní suché záchody byly dole na dvoře, tři kadibudky vedle sebe, každý byt měl svůj klíček. Vodovod neexistoval, a když se pak zřídil, byl jen na dlouhé chodbě. Dnes už je tam všechno úplně jinak přestavěné, je tam obchod s textilem, všechno se změnilo.

My jsme v domě na náměstí bydleli až do roku 1938, takže starý Rožnov jsem znal dobře, kde byl jaký obchod, kdo tam bydlel. V podstatě až do roku 1945 se neudály žádné změny. Rožnov byl tehdy takové klidné



*Východní strana náměstí, budova s průjezdem patřila Zrůnkům, v patře bydlela rodina pivovarníků Alberta Málka a Vladimíra Fassmanna.*

město. Cesty prašné a všelijaké. Třeba do nynější městské knihovny se málem nedalo dojet, protože tam cesta končila. Kolem roku 1950 už dřevěné domy z náměstí většinou zmizely, poslední byla Žingorova chalupa. Vedlejší dřevěný domek obývala Zetková. Pak dům se dvěma arkýři, tam bydleli Svačinovi.

Dřív stávalo na náměstí pět taxikářů. A doktor Rotter tam měl auto postavené. Kdežto dnes je těch aut spousta. Byl tehdy takový klid. Až po roce 1945 se obchody a všecko přeměnilo.

Rád vzpomínám na dětství, žili jsme jako velká rodina. Vánoce jsme slavili s prarodiči Málkovými, pokud žili, vždycky doma na náměstí v domě, kde jsme bydleli u Zrůnků, co je dnes Komerční banka. Po smrti prarodičů už to byly Vánoce jen s rodiči. Jednak štedrovecerní večere bývala. Stromek jsme měli, tehdy se svítilo voskovými svíčkami, elektrika v Rožnově začala až v roce 1922, proud byl dodáván z elektrárny továrníka J. Kantorka, zřízené na Dolní Bečvě. I dárky byly o Vánocích pod stromečkem, vždycky nějaké hračky, to byla pro mne největší radost.

Po smrti prababičky Málkové byl pro nás tři lidi byt na náměstí s pěti pokoji zbytečně velký. I kvůli vzpomínkám tam nechtěla maminka zůstat. Přestěhovali jsme se k panu Majerovi o kousek dál, kde jsme ve druhém patře bydleli ve třech pokojích s okny na náměstí až do roku 1939.

## Staré rožnovské náměstí

Znám někdejší rožnovské náměstí z časů mého dětství, mládí i z pozdějších let důvěrně.

Východní strana náměstí, když to vezmeme, tak první budova od jihu, byla dnešní budova Městského úřadu. V přízemí na pravé straně sídlila až dozadu pošta. Na rohu měl svou kancelář pan poštovník, následovala výdejna listovních zásilek a peněz, byl tam také prostor pro manipulaci s poštovními zásilkami. Po levé straně měl svou kancelář starosta, ve vedlejší místnosti seděl tajemník pan Kramolíš a vzadu byla zasedačka.

Po schodech se šlo nahoru do spořitelny, tam byl příjem a výdej, vedle byla kancelář zástupce ředitele a třetí místnost měl pro sebe ředitel spořitelny.

Naproti přes chodbu sídlila realitní kancelář, smlouvy a podobné věci.

V patře na pravé straně byl soud. Soudce bydlel u Billů v budově s balkónkem. Na jeho jméno si už nevzpomenu, ale pamatuji si, že byl časem přeložený do Kojetína.

Vzadu za budovou Městského úřadu měla své místo městská šatlava. Také si pamatuji na vězně, nějaký Eliáš, takový superlump, ale ne místní, spíš celorepublikově.

V Horní, dnes Bayerově ulici, byla u budovy Městského úřadu jatka. Tam byl Vašek, kousek dál Majer. Řezník Béna bydlel v Čechově ulici, ale do Horní ulice dojížděl do krámu a tam prodával. To byli lidé v těch jatkách. Byly to malinké a tmavé obchůdky.

Na východní straně náměstí měl vedle budovy Městského úřadu obchod s prodejem plátna Camil Jurajda. Podnes ho mám před očima jako tehdy, vyfiknutý, viržínko v zubech. Obyčejně stál ve dveřích obchodu, protože těch kšeftů bylo nemnoho.

Vedle obchodu pana Camila Jurajdy měla svůj krám paní Klosová. Ta se provdala za úředníka Brillovy pletárny Klose. U těch Brillů byli ve vedení zaměstnaní většinou Němci a ten Klos se k nim přihlásil, takže jejich syn pak musel narukovat do války. V místě u Zrůnků, kde jsme



*Východní část náměstí s budovou radnice.*

na náměstí bydleli, jsme měli Klosovy vlastně jen přes plot, takže jsme se kamarádili a syn Klosových chodil zadem k nám.

Další budova byli Zrůnkovi, po levé straně byt pana Zrůnka, po pravé straně jeho obchod. Ten obchod podnes pamatují, prodávala tam knoflíky a galanterii nějaká Židovka, jméno už jsem zapomněl. Byla stará, a když u Zrůnků skončila, bydlela u Nývtů nahoře v bytě s okny směrem k Meziříčí. Prodejci se v obchodech střídali, jeden čas tam měla své místo také prodejna Budoucnost z Ostravy.

Ve východní frontě, mezi domem Zrůnkových, ve kterém jsme určitý čas po několik let v patře bydleli, byla ulička dozadu, tam nabízel Vokáč zboží od kůže, koňské postroje a takové věci.

Hned vedle měl oficínu pan Navrátil. Bydlel v té budově také nějaký pan Fárek, vyráběl punčochy nebo něco pleteného.

Poslední obchod bylo řeznictví, pan Béna ho založil a předal pak Vaškovi, také řezníkovi.

Následovala ulička, která domy oddělovala, to kvůli případnému požáru, aby se k místu neštěstí dostali hasiči.

Za uličkou byl hotel Radhošť. To byla větší budova, vpředu hotel, nahoře pokoje. V zadní části na tu dobu poměrně velký sál, po levé straně lóže a balkon. Konaly se tam taneční zábavy a fungovalo kino.

A zase další ulička. Za ní měl svůj obchod nějaký Hanák, takový podivín, prodával gramofonové desky a různé živé ptáky. Dál tou uličkou, ale víc dozadu bylo stolařství Josefa Kramoliše, který byl předsedou Národopisného muzejního spolku. A tím tato část náměstí končila.

Když se šlo po severní straně náměstí, patřil přízemní dům Vítkovicským železárnám. První dům byl špičatý, obyčejný, bydlel tam pan Benhauser, pracoval jako údržbář na velkostatku, byl také precizní stolař.

Hned vedle další nízký přízemní dům, špičatý, tam byla původní oficína pana Navrátila.

Zase byla ulička dovnitř, vedla k Lesnímu úřadu. V předním traktu bydlel pan Románek, poštovní roznašeč novin, později si postavil domek za Zemědělskou školou. Tou úzkou uličkou k Lesnímu úřadu se v té době dokonce projíždělo. Pan Umlauf, správce statku Hradisko, tam jezdil buď kočárem nebo autem, záleželo na tom, co právě bylo na statku k dispozici.

Následovala krejčovna pana Paprskáře, tehdy se obleky šily, zakázky měl, konfekce Rolný přišla až později.

Vedle Paprskářů byl arkýřový dům, kde v prvním poschodí bydlel zvěrolékař Svačina. Vzal si za manželku dceru od Květa Majerového, to byla zámožná rodina, postavili si dům na náměstí.

Pak následovala cukrárna pana Kulhánka. Hned vedle pan Lipový prodával kola.

Šilarova cukrárna na rohu náměstí má svou historii. Cukrář Šilar měl původně domek naproti lékárně U Matky Boží (dnes prodejna módního zboží), cesta se tam stáčela obloukem. Za Šilarovým domkem už tekla struha od Paláčkova mlýna dolů a pod úzkým mostem, tehdy tam moc povozů nejezdilo, pak protékala před zmíněnou lékárnou a ulicí Na zahradách. Když bylo rozhodnuto, že se ta cesta bude napřimovat původně Frenštátskou, pak Palackého ulicí, koupil Šilar dům na rohu náměstí. Původně to byl obytný dům, patřil Wachtlům, ale byl tam i obchod, jenže moc nevynášel, tak ho prodali Šilarům, ten zřídil v přízemí cukrárnu a kavárnu.



*Rožnovské náměstí s posledními dřevěnými domy.*



Na západní straně náměstí bydlel v první budově pan Hanák, dodnes je tam trafika.

Vedle měli dřevěnou hospodu s podloubím Vaškovi, časem byla přestěhovaná do Valašského muzea. Na tom samém místě pak postavili vyšší dům, dole jsou dva obchody. Jeden čas bylo na levé straně kadeřnictví. Nahoře bydlel doktor Rotter, měl tam ordinaci a byt, a když ho odstěhovali, tak tam bydlel doktor Kamenář.

Budova vedle byli Kašíkovi. V přízemí měl drogerii Novotný. Před obchodem byla u chodníku benzínová pumpa, benzín se pumpoval ručně.

Potom byl Hanák. To se šlo přímo z chodníku po několika schodech nízkými dveřmi do obchodu, takové loubí to bylo, málem jediný prodej látek v tehdejším Rožnově.

Mezi oběma předchozími domy byl průchod do soukromého bytu.

Hned vedle měla místo restaurace Bažant. Vpředu vinárna pro lepší zákazníky, dál hospoda „šestka“, jak by se dnes řeklo. Tehdy byla Bažantova hospoda v Rožnově věhlasná. Bažant měl tři dcery. Po levé straně vinárny zřídil prodejnu s lepším zbožím, takový Delikates, tam ty jeho dcery prodávaly. Tenkrát pomeranče byla vzácnost, nikde jinde nebyly k mání. Zelinářství v Rožnově sice bylo, měla je Klimková, ale to byly brambory, mrkev a takové ty běžné věci.

Následoval průchod, procházelo se tudy do patra a také do nálevny vzadu, kde řemeslníci propíjeli část nebo celou výplatu – no, bylo to tak.

Hned vedle byl zpočátku byt. Vzadu měl ordinaci zubní dentista Horák. Po přestavbě drogerie Novotného je v těch místech dodnes velkodrogerie.

A už začíná Bill. Šlo se tam po pěti šesti schodkách do zvýšeného přízemí, tam byl Billův obchod. Původně to byly podsklepené domy se zvýšeným přízemím. Billův obchod byl takový větší, prodávala se tam mouka a všechno možné.

Po levé straně si zřídil cukrárnu Ševčík. Dnes už je budova přestavěná, dlouhý čas tam prodávala Mandáková.

Malinký obchůdek hned vedle, co je dnes cukrárna, měl obchod řezník Molitor. Venku na chodníku postavil malý kotlíček, nabízel horké párečky. I když byl obchůdek velice malý, bylo to tenkrát největší řeznictví v Rožnově.

Těsně vedle tohoto obchodu šla chodba dozadu, tam měla svůj byt pradlena Holčáková, chodívala nám prát. Hned vedle si pořídil a zmodernizoval obchod s látkami a textilem Květ Majerů.

Tady končila západní strana náměstí. Dál, už v Nádražní ulici, byl Žingor, obchod s potravinami. Dřevěná budova s podloubím přetrvala na tom místě až do 60. let 20. století, ale do Valašského muzea ji nepřestěhovali, dřevo už bylo ve velmi špatném stavu.

Naproti, také už v Nádražní ulici, je dnes budova Chráněné krajinné oblasti Beskydy. Původně to byla Kramolišova pekárna. Za mne se tam ještě chleba pekli, také jsme ke Kramolišovi pro chleba chodili. Tehdy pekař Santovják ještě péct chleba ani nezačínal. V Rožnově bylo víc pekařů. Dům Kramolišovy pekárny zůstal podnes zhruba jak byl, akorát vjezd do dvora měl zaplacený. A také pamatuji, že mouka se tam vozila nákladním autem od Roháčka z Kojetína. Kramolišova pekárna byla zastrčená a už trochu ven z náměstí.

Jižní stranu náměstí začínal Doležalův Koloniál, dnes je tam květinářství a zahradnické potřeby. Po zřízení samoobsluhy vedl obchod Seget.

Hned vedle byl Kristek. Budova původně patřila Kramolišovi, šlo o zavedený obchod, všechno bylo klenuté, jak se tehdy stavělo. Starší Kramoliš ho předal Kristkovi, ten z něho udělal za války lepší obchod.

Vedle byl řezník Malík, jenže zkrachoval, ale těch co za krize zkrachovali bylo víc.

Následovala Rolnická záložna, to je ten rohový dům. Vpředu byl obchod. Za ním byla dozadu ulička a tam byla hospoda U Korbelů. Naproti hospody byl parčík a altánek, i tam se prodávalo. Všechno původně patřilo Holubům, vzadu měli hospodářství, ale Holubova dcera si vzala Korbela, který byl u nás sládkem, a staří jim to přepsali. Vedle parčíku byla hospoda u Majerů, kde byl nájemcem pan Bittner, jeho číšníka Františka podnes dobře pamatuji.

A další ulička, tam byla zase hospoda u Majerů. Vpředu měla obchod paní Vašková, Koloniál, na stáří ho předala panu Billovi, otci mladého Rudy. Vedle obchodu paní Vaškové bylo řeznictví. A za tím obchodem byla hospoda, říkalo se tam U Majerů. Dál za tou hospodou se pokračuje

čovalo až k Házovce. Říkalo se tam V Okružku. Pod vzrostlými lipami se pořádaly různé párty, hasiči tam mívali guláš-partiu, byly tam stoly a lavice natlučené. Prostě takové přátelské posezení.

Budova vedle Majerů byl pan Osvald Kotouček. To byl velký zděný dům, poschoďový, do obchodu se šlo po hodně schodech. Osvalda Kotoučka jsem osobně neznal, jenom co jsem četl, že byl podnikavý člověk, turista, sportovec, zakládal spolky, staral se o Rožnov.

Budovou Osvalda Kotoučka naše obchůzka po rožnovském náměstí skončila.

## Osobnosti Rožnova pod Radhoštěm

Když jsme v Rožnově žili, tak jsme spoustu lidí znali, možná většinu, vždyť Rožnov měl v té době jen kolem tří tisíc obyvatel.

V těsném sousedství pivovaru, vlastně jen po mostě přes Házovku, to byl Jan Fassmann, v letech 1856–1935 majitel rožnovské papírny. Když zemřel, vedl papírnu do roku 1947 jeho syn Jan Fassmann junior. Po smrti Jana Fassmanna jr. byla rožnovská papírna určena do dědictví jeho tří synů Ervína, Oskara a Oto Fassmannových. Ti o papírnu přišli v roce 1948 v důsledku znárodnění. S těmi všemi jsme se znali, vždyť byli součástí naší rodiny.

Z rožnovských osobností nemohu vynechat Josefínu – Jožku Fassmannovou. Třebaže se provdala do Brna, dlouhá léta tam žila a nakonec v Brně i zemřela, ráda do Rožnova jezdila. V Rožnově se narodila. Byla vnučkou Josefíny Fassmannové, dívčím jménem Nejedlé, která po smrti manžela Eduarda vedla jako vdova rožnovskou papírnu od roku 1859 až do své smrti v roce 1890. Jožka, její vnučka Josefína Fassmannová, se narodila se 22. listopadu 1881, provdala se do Brna za právníka Střechu a v Brně pak žila. Jako spisovatelka přijala z úcty ke své babičce Josefíně Fassmannové (rozené Nejedlé) pseudonym Jožka Nejedlá. Takže rozená Fassmannová, provdaná Střechová, umělecký pseudonym Jožka Nejedlá.

Jožka Nejedlá je autorkou půvabných povídek ze života Valachů na Rožnovsku, které sebrala do dvou knih *Humor z Valašska* a *Na va-*

lašských kotároč. Přispívala také do novin. Odloučenost od rodného kraje ji v městském prostředí motivovala k literární tvorbě. Snažila se zachytit běžné lidské starosti a všímala si událostí, ty vyprávěla s humornou nadsázkou. Její texty našly mezi čtenáři oblibu i pro nenásilné používání valašského nářečí.

Na sklonku života toužila najít poslední odpočinek v rodné valašské půdě. Zemřela 12. dubna 1943 v Brně. Její přání bylo splněno. Třiašedesát let od smrti byly v neděli 10. září 2006 její ostatky pietně uloženy za účasti krojovaných Valachů na Valašský Slavín v Dřevěném městečku Valašského muzea v přírodě. Náhrobek z bloku pískovce od M. Brücknera z Olomouce nese spisovatelčino jméno, životopisné údaje a text Spisovatelka Valašska.



*Spisovatelka Jozka Nejedlá.*

Čas od času jezdil k nám do pivovaru po roce 1928 na motocyklu Harley Davidson na návštěvu akademický malíř Vitovský.

Známé jsou jeho obrazy Zátíší s kyticí, Ležící dívčí akt ze zadu, nebo třeba Portrét (autoportrét) malíře. Chodil s námi na procházky a výlety, pořád něco kreslil a maloval. Při svých návštěvách také třeba namaloval dědu mého otce Vladimíra Fassmanna, nebo někoho dalšího z rodiny. Jeho obrazy podnes uchováváme jako vzácnou památku.

Znali jsme se s rodinou Solaříků, malířů porcelánu. Akademický malíř Karel Solařík se po druhé světové válce usadil v Praze, ale na Rožnov nikdy nezapomněl a později při vzpomínce na starý a už zaniklý Rožnov málem i plakal.

Ve třicátých letech v Rožnově pobýval bezruký František, jak se říkalo Františku Filipovi, který se v Jamném nad Orlicí narodil roku 1904 bez rukou. Nohama dokázal kousky, nad kterými zůstával rozum stát. Psal knížky, řídil auto, podnikal. V Rožnově si pořídil u horního splavu

úspěšnou „Kavárnu u Frantíka“. Jezdívá jsem na kole chodníčkem kolem struhy, Čechovou ulicí a kolem Sušáku až k hornímu splavu podívát se, jak se tam lidé koupou. Tam jsem bezrukého Frantíka viděl, třeba jak u pumpy čerpá nohou vodu a jak si tam kartáčkem čistí zuby. Nemluvil jsem s ním, byl skoro o dvacet let starší, jenom ho viděl přes řeku.

Znali jsme se také se sourozenci Jaroňkovými, zakladateli Valašského muzea v přírodě. Nejstarší Bohumír zemřel v roce 1933, jeho pohřbu jsem se zúčastnil s rodiči. Aloise Jaroňka pamatuji, nosil jako umělec rozčepýřené vlasy, byl v tehdy konzervativním Rožnově neobvyklým zjevem. Paní Julii jsem znal jen od vidění, byla to dáma, která si až do své smrti udržovala jistou noblesu.

Právě v té době vzniklo za dědy Jana Fassmanna, který zemřel v roce 1935, zvláštní uskupení. Místní starší úctyhodní pánové založili tak zvaný „Stůl upřímnosti“. Byli to Bohumír Jaroněk, myslivec z Horních Pasek, drogistka Adolf Novotný a další. Nejmladším účastníkem byl doktor Rotter. Pravidelně se každý týden scházeli u Mandáků. Dali si tam víno, poseděli, povykládali, hlavně zašprýmovali. Takže to vím, že se tam s Bohumírem Jaroňkem náš děda Jan Fassmann často potkával.

Na první Valašský rok, uspořádaný v nově založeném Valašském muzeu roku 1925 si nepamatuji, to mi byly teprve dva roky. Ale mám z té doby nějaké obrázky. Založení Valašského muzea byla pokroková myšlenka. Sourozenci Jaroňkovi vlastně zachránili dřevěné stavby z rožnovského náměstí. Pamatuji Vaškovu hospodu, která stála na rohu náměstí, když ji přestěhovali. Za první republiky v ní pak během letní sezóny od května do srpna prodávala malé, ale chutné koláčky paní Facová, matka od učitele Face. Všichni tam na její koláčky rádi chodili.

Když se o třicet let později poměry radikálně změnily, a došlo po roce 1948 ke znárodnění, přestěhoval se do Rožnova také František Frištenský, to když mu sebrali majetek. Dělal skladníka v zelenině, která byla umístěna v prostorách někdejšího pivovaru. Tam topení žádné nebylo. A když měl Frištenský svou práci hotovou, tak si přišel sednout do vyhřáté vrátnice a tam vykládal s těmi vrátnými. A já, když jsem měl chvilku volna, byl jsem tehdy zaměstnaný v Hospodářském družstvu, které mělo místo v bývalém pivovaru, také jsem si tam s nimi někdy sedl a povykládal. Tak jsme se seznámili. V té době jsme pod hlavičkou Svazarmu (Svaz pro spo-

lupráci s armádou) pořádali jako Rožnovský auto-motoklub na Bučiskách terénní motocyklový závod Rožnovské kotáry. A ten Frištenský byl tehdy také členem tohoto uskupení. Já jsem tam dělal pokladníka, měl jsem na starosti hlavně všechno zinkasovat, peníze a účty odevzdat.

Těch rožnovských osobností byla celá řada a rád na ně vzpomínám.

## Rožnovská struha

Lidé v Rožnově, zejména pamětníci, kteří struhu ještě zažili, stále na ni vzpomínají v dobrém. Mají pocit, že vytvářela jakési rožnovské Benátky. Ale je pravda, že struha ve druhé polovině 20. století přinášela víc potěšení, než užitku. V té době se už technické provozy, jejichž stroje voda ze struhy uváděla do pohybu, modernizovaly, vodní energii nahradila pára a pak elektřina. Průmyslové provozy, které struhu využívaly, Sušák, Paláčkův mlýn, Fassmannova papírna, také Rožnovský pivovar, těm pak byla struha pro nákladnou údržbu spíš na obtíž.

Velkou starostí byla zejména v zimě technologická voda, která se čerpala u horního jezu v toku řeky Bečvy vodním náhonem. V zimě docházelo k zamrznání – tehdy museli zaměstnanci třeba na noční směně nastoupit na ledování struhy.

Při velké vodě někdy začátkem 50. let 20. století došlo ke stržení horního splavu a závod zůstal bez vody.

Majitelem vodního práva na Bečvě bylo Hutní těžířstvo, to jest Vítkovické železářny. Jejich právní zástupce prohlásil: „My vodu nepotřebujeme a nový splav nebudeme budovat. Vodní právo vám přenecháme.“

Po dohodě s vedením Moravskoslezských papíren v Opavě byl vybudován prozatímní dřevěný splav soukromým rožnovským podnikatelem panem Fabiánem. Nikdo jiný se do té stavby neodvážil pustit, nebo neměl zájem. Investice na stavbu nového splavu byla příliš nákladná.

Když byla stavba prozatímního splavu z poloviny hotova, přišla další velká voda a odnesla veškerý materiál. Navíc prohloubila koryto řeky Bečvy tak, že při další stavbě provizorního splavu se muselo postoupit o 100 m výše, aby bylo dosaženo spádu vody u nově vybudovaného ko-

ryta na které navazoval původní vodní náhon. Po jednání s KNV Gottwaldov (dnes Zlín) byl horní splav vybudován a napájení struhy technickou vodou pokračovalo.

Další nepříjemná událost nastala kterémsi mrazové zimy, kdy došlo k zamrznutí soutoku řeky Bečvy, potoka Hážovky i vodního náhonu. Tím nastalo vzduší ledů tak vysoko, že odpadní voda ze závodu neměla spád a docházelo k namrzání přetékající vody. Bylo akutní nebezpečí, že v náhonu naroste velký masiv ledu a znemožní průtok vody – což by zna-

menalo zastavit výrobu až do jara. Povolali jsme vojsko z Valašského Meziříčí. Po telefonickém povolení Ministerstva národní obrany v Praze mohli vojáci použít k rozbití ledu třaskavin, při tom část okolních oken a střech byla poškozená.

Voda do struhy byla vypouštěna stavidlem nad horním splavem a při zachování vhodného spádu byla vedena v délce necelých dvou kilometrů středem města

až do jeho jižní části, kde stál vrchnostenský mlýn, později přebudovaný na papírnu. Tady byla struha zaústěna do potoka Hážovky, který se přibližně po dalších sto metrech napojoval jako levobřežní přítok do řeky Bečvy.

Struha byla zdrojem častých záplav přilehlých zahrad, okolních domů i pozemků. Roku 1890 vinou zaneseného vodního náhonu byly zaplaveny městské lázně v Karlově (dnes Palackého) ulici a také bělidlo plátna Karla Herliczky. Po prudkých deštích 6. července toho roku se voda v mlýnské struze zvedla o 1,5 m nad normální hladinu.



*Dobová fotografie úvodní části struhy pod horním splavem.*

V letních měsících byla příčinou přelévání vody zase močůvka a povrchová voda z okolních močálů. Močůvka vytékala z mnoha okolních hospodářství, která stála v blízkosti struhy a vodu znečišťovala.

Každoročně se struha čistila. To bylo velmi nákladné a docházelo při tom k přerušení práce v sušárně, papírně a pivovaru.

Dne 1. 10. 1856 požádali Eduard Fassmann a Ignác Ferles, vrchní polesný rožnovského velkostatku, okresní úřad ve Valašském Meziříčí o povolení stavby vodovodního potrubí pro papírnu a pivovar, položeného na dně mlýnského náhonu. Po vyčištění struhy mělo být dřevěné potrubí položeno na její dno a voda jím vedena přes farskou zahradu do pivovaru.

Dřevěný vodovod se skutečně vybudoval. V prostoru budovy někdejších lázní (dnes budova Orthesu), existoval malý bazén, takové koupaliště, napájené bylo ze struhy. Před ním byla vybudována vpust', velká asi metr na metr, vyplněná aktivním uhlím, které vodu dokonale filtrovalo. Odtud se voda vedla dřevěným potrubím, uloženým na dně struhy do papírny a pivovaru. V létě roku 2015 při rekonstrukci křižovatky před sochou Palackého dělníci na toto dřevěné potrubí narazili a žasli, co to je a k čemu to je a v jak dobrém stavu dřevěné potrubí i po 159 letech pořád je. Za dobu, kdy byla struha zrušená, bylo dřevo vodovodu už narušené, ale pokud struha a vodovod fungovaly, voda ho dokonale konzervovala. U dřevěného potrubí poruchy nebyly. Až v novějším čase vyměnili v závěrečném úseku dřevěné potrubí za litinové.

V pivovaru na varně sice existoval na potrubí uzavírací kohout, ale voda se nezastavovala, tekla pořád. Jednou do roka se náplň aktivního uhlí v jímce vyměnila. Takže voda z dřevěného potrubí byla čistá. Pokud nebyl vybudován ve městě vodovod, používala se tato voda v pivovaru na vaření.

Struha protékala městem a sloužila k praní prádla i k hygienické očištění. Do struhy se házelo kdeco, nebyla kanalizace, husy tam byly, kačeny, dobytek se napájel. Proto městský úřad lidem doporučoval, ať vodu na vaření berou časně ráno, dokud je čistá.

I my jsme struhu využívali ke koupání, zvláště v letních měsících. Papírenský Jan Fassmann byl můj strýc a měl syny, nejmladší byl o šest sedm roků starší ode mne, takže jsme kamarádili velice dobře. Tehdy bývala léta teplá. A strýc Fassmann rád jezdil na koni. Jen co v pět ho-



din odpoledne zatroubilo na konec šichty, šel domů a převlékl se. Pan Skalík mu zatím nachystal koně, strýc nasednul a do tři čtvrtě na sedm jezdil. Vracel se úplně propocený. A protože struha tekla přes papírnu, zřídil na zahradě za vilou v průtoku struhy malé koupaliště. Prostor byl obehnan dřevěným plotem, aby se tam dalo převléknout. Do struhy byly udělány schody.

Strýc Jan Fassman se koupal v sedm hodin večer. My kluci o prázdninách zase přes den.

Rád na ty časy vzpomínám, ale co všechno tenkrát struhou teklo raději ani nebudu připomínat. Kousek za koupalištěm následoval papírenský rybník, dnes je v tom místě asfaltové parkoviště.

Lidé sice litují, že struha zanikla, ale udržovat struhu v provozu bylo velice náročné. V létě celkem bez problému, zato v zimě to bylo horší. Je pravda, každý uživatel struhy měl vyhrazený úsek pro údržbu: Herliczka od horního splavu až po Sušák, odtamtud Paláček až po svůj mlýn, dál až do Hážovky zase papírny. Když nastala mrazivá zima, tak šest, sedm i osm lidí si omotali boty hadry, tenkrát gumáky nebývaly, kdežto hader bylo v papírnách dost, vyráběla se z nich lepenka. Měli palice dlouhé čtyři až pět metrů, na konci nasazený provrtaný dubový špalek, tím ten led mlátili a rozbíjeli. Pokud se v mrazivé zimě rozbíjel led na struze každý den, pak voda ve struze nezamrzla do velké tloušťky, takže stačilo led jen omlátit.

Jenže papírna v čase plného provozu neměla dost lidí na zimní údržbu struhy. A když struha zamrzla až na dno, voda se rozlila. Nejvíc škody napáchala v horní části, kde v Čechově ulici bydlela Cibulcová, voda tehdy zaplavila také hospodu Koruna. Papírny byly z obliga, ten úsek struhy patřil Paláčkovi, tam my nemůžeme zasahovat. Ovšem Paláček byl na všechno sám, mlet se nemlelo.

Takže to byl vlastně důvod zrušení struhy.

Po zavedení parního a posléze elektrického pohonu strojů struha město už jen krášlila.

Pro náročnost a vysoké náklady s údržbou byla struha kolem roku 1970 z větší části zaspána.

Podnes se ze struhy zachovala jen úvodní část, ta zásobuje vodou Mlýnskou dolinu Valašského muzea v přírodě, kde pohání mechanická zařízení, mlýn, valchu a hamr.

## Vzpomínka na rodiče

Otce mám podnes před očima jako živého. Byl to vysoký a silný muž, mírnější povahy. Narodil se 13. června 1888 v rodině Fassmannových v rožnovské papírně a oženil se s Hedvikou, která pocházela z rodiny pivovarníka Alberta Málka, takže po smrti Alberta Málka převzal můj otec vedení rožnovského pivovaru.

Moc vzpomínek na otce není, protože on byl většinou v zaměstnání. Kvůli pivovaru neměl na mne čas. Přes týden bylo zaměstnání, akorát neděle byly volnější.

Tenkrát se na pracovní dobu tak nehledělo.

Před kanceláří měla své místo pec pro kotel, tam se vařilo pivo. Na protější straně byl zase kotel na páru, aby mohl parní stroj běžet. V tom místě se také uskládaly prázdné pytle od dodaného materiálu, než se vrátily firmě, která pivovar zásobovala. Pytle byly poskládané před kanceláří. Na nich jsme si spolu s kamarády hráli a vyváděli.

Otec také musel zajistit rozvoz piva po hospodách v okolních vesnicích, někdy se přijelo dřív, jindy později. Před pátou odpoledne se domů nikdy nešlo. Vzpomínám, že jako malý chlapec jsem někdy přišel za otcem do kanceláře.

Ale nedá se říct, že by si táta rodiny nehleděl. Chodilo se na procházky do parku a okolí města. Také jsme jezdili na výlety na hrady, nebo třeba ke známým do Bratislavy. Koupali jsme se v řece a plavili na člunech. V zimě to zase byla legrace se sáňkováním a bruslením.

Nemohu povědět na otce nic špatného. Chodil pravidelně do práce. O víkendu, tenkrát byly jen neděle, protože v sobotu se také pracovalo, v neděli jsme jeli na výlet někam do okolí, třeba na hrad Helfštýn u Lipníka nad Bečvou, nebo na Hukvaldy.



*Vladimír Fassmann jr. se svým otcem Vladimírem Fassmannem sn.*

Rodiče nikdy na dovolené nebyli, tenkrát se na dovolenou nejezdilo. Ale v roce 1936 se nějak stalo, že maminka Hedvika a její sestra, provdaná v papírnách, si u jedné ostravské cestovní kanceláře koupily zájezd do Jugoslávie. To byla vůbec první dovolená.

A právě v té době se stalo, že byl otec postižený mrtvičkou. Já jsem toho dne zrovna přišel domů, obědvali jsme, bylo mi divné, že má otec



*Hedvika Fassmannová na vycházce se synem Vladimírem na kopci Kozák.*

tvář pokřivenou na jednu stranu a netrefil se lžičkou do pusy. Běžel jsem do papíren za strýcem Janem Fassmannem a řekl mu, co je s otcem. Hned jsme volali doktora Letochu, ordinoval tenkrát v budově u Společenského domu, kde je Štefanium. Přišel, otce prohlédl a řekl, že s tím on nic nenadělá. Hned telefonoval do Ostravy pro doktora Váňu a doktora Šrámka. Pan Pokorný, šofér, pro ně jel. Přivezl oba lékaře k nám domů.

Půl litru krve otci vzali. Otec sice žil ještě dál, ale zůstal ochrnutý na půl těla. Léčil se v Darkově, ale už se to nespravilo.

Otec zemřel v lednu 1937, bylo mu devětačtyřicet let. Já měl v té době čtrnáct roků. Pohřbený byl na dnešním starém hřbitově. V měsíci květnu roku 1945 při přechodu fronty byl Rožnov ostřelovaný, jeden dělostřelecký granát dopadl i poblíž hřbitova. Když se pak těžkými zemními stroji opravovala přilehlá cesta, tak se kříž na náhrobku nahnul a hrobka byla narušena. Později jsme se dohodli přestěhovat ostatky rodiny Fassmannovy na nový hřbitov na Láni. Je tam prostý žulový náhrobek s nápisem Rodina Fassmannova. Nic víc.

Maminka Hedvika, říkalo se jí Heda, se narodila 15. října 1897 a prodala se do papírnické rodiny Fassmannových za Vladimíra. Po otcově smrti vedla po jedenáct let pivovar sama. Tenkrát nebylo příliš obvyklé, aby žena stála na čele výrobního podniku. Ale už v minulosti v sousední papírně vedla papírnice Josefína Fassmannová po smrti manžela Eduarda Fassmanna papírnu v letech 1859–1890 sama. Jedna ani druhá se nebály, jedna z nich papírnu a druhá pivovar nejen udržely v chodu, ale výrobu zlepšovaly.

S provozem pivovaru se maminka Hedvika seznámila už za svobodna, kdy vypomáhala dědovi Málkovi v kanceláři. Čili ona byla do určitých věcí při řízení pivovaru zapracovaná už před svatbou.

Po otcově smrti jsme pořád bydleli na náměstí. Odtamtud maminka Hedvika denně docházela do pivovaru na osmou hodinu ráno. Sice nemusela, protože v kanceláři byla mladá administra-

tivní pracovnice, která vedla výstav, to jest množství vyrobeného a prodaného piva, ale tehdy bylo zvykem, že vedoucí musí být v podniku vždycky první. I když byl v pivovaru sládek, docházet do podniku na osmou byla pro maminku Hedviku samozřejmá věc.

Tenkrát byla pracovní doba od osmi do dvanácti, po zatroubení se všechno položilo a šlo se na oběd, pokračovalo se od jedné do pěti odpoledne. No a na ten oběd musela maminka jít domů na náměstí, kde služebná jídlo uvařila a připravila, po obědě se šlo zase zpátky do podniku a pracovalo se až do pěti hodin odpoledne.



*Hedvika Fassmannová a Vladimír Fassmann jr. během návštěvy Vladimíra Fassmanna sn. při jeho léčebném pobytu v Darkově.*

Po otcově smrti řekla maminka Hedvika, že bydlet ve městě a docházet každý den do pivovaru není vhodné, že je vždycky lepší z okna vidět co se děje.

V té době strýc papírník Jan Fassmann, bratr mého tatínka Vladimíra Fassmanna, prakticky rozhodoval za celou papírnickou i pivovarnickou rodinu. Tehdy řekl, že by bylo nejrozumnější přestavět jeden domek přímo v pivovaru a přestěhovat se tam. Byly v tom domku tři pokoje, bydlel v nich sládek s rodinou. Sociálky byly tenkrát venku. Bydlet tam dvě rodiny nepřipadalo v úvahu.

Dopadlo to tak, že se v roce 1938 postavila současná žlutá vila. Do ní jsme se nastěhovali a od roku 1939 v ní bydlíme.



*Fassmannova omladina při koupeli v rožnovské struze.*

Došlo i na výměnu sládků. Původní sládek měl nějaké nesrovnalosti a maminka ho propustila.

Poštěstilo se, že vzdálený příbuzný sládek ze zrušeného pivovaru v zámku Žďár se nastěhoval sem k nám do Rožnova a po celou dobu vedl pivovar po stránce technické. Maminka zase vedla pivovar po stránce administrativní.

Takže maminka Heda byla v té době poslední rožnovská pivovarnice.

V roce 1948 přišlo znárodnění. To rozhodně nebylo pro maminku jednoduché. Když má někdo třeba jenom dům a přijde o něj, tak je to bolestivé, natož když přijde o podnik. To je pak život těch lidí, jejich práce, všechno je najednou pryč.

Matka Hedvika to nesla velice těžce, ale musela se s tím nakonec smířit. Po zrušení a uzavření pivovaru dělala úřednici ve skladu piva. Po jeho zrušení byla zaměstnána ve Vratimovských papírnách jako mzdová účetní, později telefonistka.

Při znárodnění šlo formálně o smlouvu s přerovským pivovarem. Tehdy byl přidělový systém také na pivovarnické suroviny, a i když rožnovský pivovar nebyl velký, určitý příděl surovin pro výrobu měl. To Přerovu vadilo. Zdejší pivovar prostě zrušili, přeměnili ho na sklad přerovského piva. Zanedlouho i tento sklad skončil a prostory rožnovského pivovaru byly předány Hospodářskému družstvu. V objektu byla zřízena také sovkárna. A existoval tady i velkosklad potravin.

Formální smlouvu o převedení už znárodněného rožnovského pivovaru přišli z přerovského pivovaru za maminkou Hedvikou Fassmannovou podepsat v prosinci roku 1949, přesně k tomu došlo 23. prosince. Prý že oni podnik převzou, jinak že mají v Praze možnosti omezit do-



*Uprostřed snímku Anna a Albert Málkovi, zadní řada zleva jejich dcera Mila, provdaná za papírníka Jana Fassmanna, vpravo Málkova dcera Hedvika, provdaná za pivovárníka Vladimíra Fassmanna.*

dávky surovin a že jim je to v podstatě jedno, ať si to maminka Hedvika rozmyslí, že je to celkem jednoduché...

Potřebovali znárodnění pivovaru formálně uzavřít, aby se neřeklo, že byl ukradený.

Co mamince Hedvice zbývalo? A právě o Vánocích. To nebylo nic příjemného. Tak se z poslední rožnovské pivovarnice Hedviky Fassmannové stala Heda, telefonistka na vrátnici.

Maminka Hedvika zemřela 7. března 1984 ve věku šestaosmdesáti let. Až do posledních dnů si uchovala optimismus a noblesu. Její ostatky jsou uloženy v rodinném hrobě rodiny Fassmannovy na Láni.

## O tom jak Vladimír Fassmann studoval na pivovarníka

Od samého začátku bylo jasné, že jednou ze mne bude rožnovský pivovarník. Tomu se přizpůsobilo i vzdělávání.

Do školy jsem začal chodit v Rožnově. Až do páté třídy mne učil pan učitel Kydal. Odtud jsem přešel do gymnázia ve Valašském Meziříčí a navštěvoval ho až do roku 1939. Potom jsem jako praktikant a učeň, jak to tenkrát bylo, nastoupil do sousedního pivovaru ve Vsetíně. To byla Thonetova akciová společnost Pivovarská. Tamní sládek pan Štajner řekl, že mne vezme jen na půl roku. Však prý praxe ukáže, co ve mně je.

Za tu dobu jsem získal skutečně velké zkušenosti. Začali jsme ve varně. Hned prvý den bylo potřeba vymýt kotel, a protože jsem byl nejmladší, tak připadla ta ne příliš příjemná práce na mne.

Shodou okolností pocházel z Rožnova nějaký Holub, druhým jménem už nevím. Dělal generálního ředitele arcibiskupského velkostatku v Kroměříži, oni vlastnili Vyškov, Hukvaldy a ještě další statky. Seznámili jsme se s ním v roce 1939 při svatbě bratrance. Tehdy nám řekl, že pokud budeme něco potřebovat, ať se obrátíme na něho. Takže, když jsem po půl roce skončil ve Vsetíně v pivovaru, obrátila se maminka na generálního ředitele arcibiskupského velkostatku v Kroměříži Holuba, jestli by mne bylo možné do některého pivovaru vzít na zaučení.



Tak jsem se dostal do Vyškova. Byl to nájemní pivovar v majetku arcibiskupství v Kroměříži, nájemcem tam byli pan Arnold Janda a Dvorský. Pan generální ředitel nás tam ohlásil, takže když jsme tam s maminkou přijeli, tak nás nájemci velice pěkně přijali, hned však řekli, že nemají žádné ubytovací zařízení, ale pomohli mi ubytování obstarat. Na stravu jsem docházel do vedlejší restaurace. Tam jsem byl na praxi asi rok a čtvrt. Zase jsem poznal jiný způsob výroby piva.

Odtamtud jsem šel na praxi ještě do Jehnic u Brna.

Po otcově smrti přišla maminka v našem pivovaru na nějaké nesrovnalosti a vyměnila sládka. Shodou okolností se nám v té době ohlásil vzdálený příbuzný, nějaký Dvořák z Německého Brodu – Žďár. V zámku Žďár byl u hraběte Kinského také pivovar, ale byl zavřený a zůstal tam jenom sklad. Ten Dvořák byl vyučený sládkem, ale tehdy tam dělal skladníka. Ohlásil se, že by se do Rožnova třeba i přestěhoval. Takže ho maminka po otcově smrti zaměstnala, sládek Dvořák se do půl roku přestěhoval do Rožnova, vedl pivovar po technické stránce, maminka po stránce administrativní.

Náš sládek Dvořák se znal se sládkem z Brna, nějaký pan Štaler to byl. Za ním jsme se sládkem panem Dvořákem zajeli kvůli mé praxi, ale pan Štaler nám řekl, že brněnský pivovar je moc velký a nemá smysl, abych tam z poměrně malého pivovaru praktikoval, ale že mají pivovar v Černé



*Nádvoří rožnovského pivovaru, vysmolování sudů v roce 1929.*

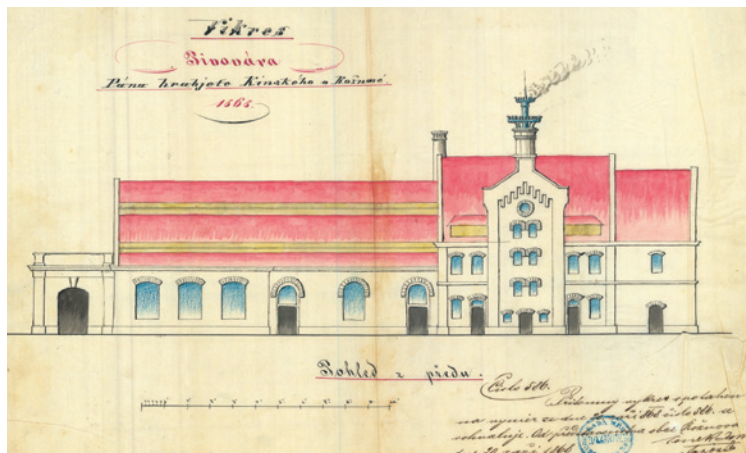


hoře a v Jehnicích u Brna. Jehnice byly kousek od Brna a na zácvik to tam nebylo tak náročné. Takže jsem nastoupil do Jehnic a pobyl jsem tam jeden rok, učil se na sládka v pivovarnickém průmyslu. Výuční list pivovarský a sladařský mi vystavil sládek z Jehnic pan Brož.

Hned pak jsem nastoupil v Praze do Vyšší odborné pivovarské školy. To bylo v roce 1941, už za německé okupace a existence Protektorátu Čechy a Morava. Absolvoval jsem první rok. Sotva jsem nastoupil do druhého ročníku, byl jsem ve škole asi dva nebo tři týdny, dostal spolužák z mé lavice obsílku na nucené práce do Německa. To už jsem věděl, která uhodila, právě naše ročníky do Německa na nucené práce posílali. Nemeškal jsem. A protože jsem v Praze nikoho neznal, tak honem zpátky domů a skryl se v papírnách. Rožnovská papírna totiž spadala za války pod válečný průmysl, dělaly se tam lepenky pro zbrojovky. V rožnovské papírně jsem vydržel až do osvobození v květnu roku 1945.

Samozřejmě jsem chtěl dokončit pivovarnickou školu, ale nebylo jasné, jak a kdy bude pokračovat. Takže jsem zatím nastoupil jako zaměstnanec v našem pivovaru, maminka mne zaměstnala jako prokuristu, museli jsme kvůli tomu jet na úřad až do Jičína.

Pracoval jsem necelého půl roku. Protože jsem třiadvacátý ročník,



Náčert pivovaru z roku 1868.

podléhal jsem branému zákonu. Jednoho dne mi přišel povolávací rozkaz nastoupit bez pardonu dvoutletou prezenční službu.

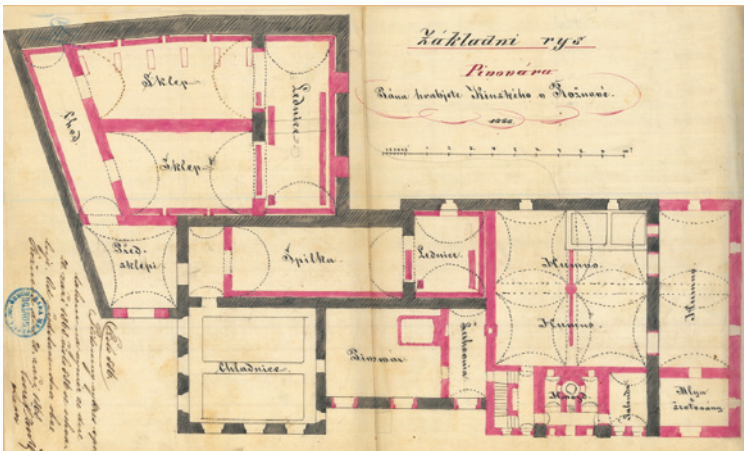
Tehdy existovaly pověstné dřevěné vojenské kufry. Nechal jsem si ho udělat u stolaře v Rožnově, ale sotva jsem chytil za držadlo, hned povolilo. Tak jsem kufr popadl pod paži a tak rukoval na vojnu.

Jako branec jsem nastoupil do Frýdku-Místků. Odtamtud jsem ještě též večer přešel i s kufrem s ulomeným držadlem do Českého Těšína.

Nastoupil jsem do Českého Těšína ve svých polobotkách, oblečení také svoje, vlastně všecko. Prvých šest týdnů jsme chodili ve svém. Až pak jsme dostali vyprané poloplátěné mundúry po Němcích a k tomu lehké boty. Tehdy byla těžká doba, armáda teprve začínala, takže neměla z čeho vojáky oblékat a obouvat.

V Českém Těšíně jsem akorát složil přísahu a odveleli nás do Třince. Tam jsme hlídali tábor dvou set nebo tří set německých zajatců. Umístění byli v dřevěných barácích. Jako zbraň jsme dostali pušku po Němcích a pět nábojů.

To trvalo do Mikuláše, pak některé z nás odpočítali, sbalit věci a poslali nás do Olomouce. Ubytovali nás v Hanáckých kasárnách. Přijeli jsme v pátek večer a v sobotu bylo Mikuláše. Nevěděli, co s námi. Takže



Základní rys pivovaru z roku 1868.

prý pokud chceme, můžeme na neděli domů a v pondělí se hlásit v kasárnách. Kdo by nejel? V pondělí nás po nahlášení přidělili do služby.

V kasárnách měl sídlo velitelský sbor a já byl přidělený k náčelníkovi sboru, nad ním seděl už jen generál. V kanceláři jsem v hodnosti vojína přijímal a nahlašoval náčelníkovi hosty.

Ale protože jsem chtěl dokončit pivovarnickou školu, požádal jsem o přerušeni vojenské služby a bylo mně vyhověno. Čili po absolvování půl roku vojenské služby jsem dostal v únoru vyrozumění, že mohu nastoupit na pivovarnickou školu.

Nejprve jsem jel domů a ještě nějaký čas pobyl v kanceláři. Pak jsem jel do Prahy na další studium, dokončit druhý ročník. Tehdy to byla škola dvouletá, dnes je čtyřletá s maturitou.

Po dokončení studia na pivovarnické škole jsem se vrátil domů, do Rožnova, do pivovaru. Jenže vojáci na mne nezapomněli, poslali mi obsílku k nástupu a dokončení vojenské prezenční služby. V té době už jsem byl ženatý, takže jsem požádal, jestli bych nemohl sloužit někde poblíž. Bylo mi vyhověno tak, že jsem byl z cvičných důvodů přerazen do Nýrska, to je na konci Šumavy. Musel jsem do Nýrska nastoupit.

Ještě jsme ani nevybalili, poslali nás odtamtud pěšky a nákladákem do Bystřice nad Úhlavou. Tam jsme v zámečku zabraném pro armádu pobyli jen krátkou dobu. Po měsíci si mne vyžádal nějaký major, který shodou okolností jezdil do Rožnova a Nýrsko spadalo do jeho rajonu, abych s ním jezdil osobním autem jako jeho šofér. To bylo pro mne výhodné. Mimo to jsem dělal v kanceláři co bylo třeba. V té době už jsem měl jako svobodník jednu frčku.

Tehdy v únoru byly hrozné sněhy, ale zimu jsme přečkali.

V kanceláři jsem měl příležitost prostudovat si různé oběžníky. Právě z nich jsem se dozvěděl, že prezenčák ročník 1923, když má jedno dítě, tak slouží osmnáct měsíců a pokud má děti dvě tak jenom dvanáct měsíců. Toho jsem samozřejmě využil. V té době jsem byl už nejen ženatý, ale měl jsem také dvě děti. Mé žádosti bylo vyhověno, a právě 28. února 1948 jsem byl z vojenské prezenční služby propuštěn do civilu.

Jako vyučený pivovarník jsem se vrátil domů do Rožnova k pivovarnictví a do pivovaru.

Jenže pivovaru už v té době v Rožnově nebylo.

## Rodinný život

Nekouřím. Kdysi zpočátku trochu cigarety, ale to bylo jen tak pro parádu, pak už nic. Pivo jsem velice málo pil, i když jsem měl k němu přístup, zaměstnanci pivovaru měli nárok na tři litry deputátního piva na den. Když se po roce 1948 zdejší pivovar zavřel, přestal jsem pít pivo úplně. To už jsem byl zaměstnaný v Hospodářském družstvu, které se pak přeměnilo na Osevu, tam jsem dělal také šoféra. A jako řidič jsem pít alkohol nemohl. A teď? Vnuk Tomáš sice propaguje, že pít pivo je zdravé, to já nepopírám, ale nijak zvlášť pivo neholduji. Někdy navečer nebo při nějaké příležitosti vypijeme s manželkou za celou dobu dohromady jeden půllitr.

Ani vousy nebo knírek jsem nenosil, jak bylo tehdy jeden čas v módě.

Mně vousy moc nerostly. Začal jsem se holit dost pozdě. Zpočátku žiletkou, pak jsem si koupil v Žilině, kam jsme také zajížděli, elektrický strojek a od té doby jsem se jím holil.

Jak jsme se s manželkou poznali?

Dřív se jezdilo zajišťovat objednávky piva po zákaznících, kolik piva si kdo objedná, aby se mu dovezlo. Když jsem odrostl, objížděl jsem hospody po dědinách na kole. My jsme vozili pivo na Hutisko, Vigantice, Horní Bečvu, tady v Rožnově, rožnovské Paseky, pak v Zubří, Střítež, Zášová, Krhová a také Vidče.

V roce 1939 jsem si na to objíždění hospod koupil motorové kolo Jawa Robot, moc pěkně jelo. Při pojíždkách po restauracích jsem zajížděl také do Vigantic. Tam jsem se s Jarmilou, tehdy Dorotíkovou, poznali.



*Rožnovský pivovarník Vladimír Fassmann  
a jeho žena Jarmila.*

Bylo to za války a Dorotíkovi se do Vigantic přestěhovali ze Slovenska. Otec Jarmily byl četník, a záleželo na tom, kam ho převedeli, měšic tam, dva roky jinde.

Jarmila, za svobodna Dorotíková, se narodila 4. 4. 1923, takže je o půl roku starší ode mne, pochází z Giraltovců u Bardějova, ale střední školu navštěvovala v Košicích.



*Vladimír a Jarmila Fassmannovi, jejich dcera Jarmila Kupčíková a její vnuk Bruno Chmel.*

Poznali jsme se roku 1942.

Tehdy se pořádaly v Rožnově koncerty, pozval jsem ji na jeden do Společenského domu. Tak jsme se seznámili. Chodili jsme spolu pět roků, takže svatba byla v roce 1947. Protože Dorotíkovi v té době bydleli na Hutisku, měli jsme svatbu v tamním kostele. Se svatební hostinou to

bylo složitější, doba byla těžká, lístkový systém, ale švagr měl známého majitele chaty na Bumbálce, takže jsme hostinu udělali tam. Hostů jsme měli pětadvacet. Svatební dary? Už ani nevím. Manželka Jarmila si pamatuje, že jsme dostali pěkné broušené sklo, pořád je.

Máme dvě děti, dcery. První Vladimíra se narodila v roce 1947 a provdala se za Hunču na jižní Moravu, děti nemají.

Druhá dcera Jarmila se narodila roku 1949. Pracovala ve Frýdku u Okresního stavebního podniku jako projektantka. Místo dostala právě 21. srpna 1968. Den předtím nám přijela oznámit domů do Rožnova, že už má zaměstnání, ale ráno už odjet do Frýdku nemohla, všude byla vojska Varšavského paktu.

Jarmila se ve Frýdku provdala za Svatopluka Kupčíka. Roku 1972 se jim narodil Tomáš Kupčík, náš vnuk a současný rožnovský pivovarník.

Roku 1977 se Svatoplukovi a Jarmile narodila dcera Pavla Kupčíková.

Tě se v roce 2012 s přítelem narodil chlapec, dali mu jméno Bruno, příjmením Chmel. Je to náš pravnuček.

Vnuček Tomáš Kupčík trávil v dětství každý volný čas tady u nás v Rožnově v někdejší pivovaru. Tehdy ještě žila moje matka Hedvika, Tomášova babička. Později, když Tomáš studoval na vysoké škole v Olomouci, přijížděl do Rožnova alespoň na víkendy, někdy i v týdnu. A samozřejmě tady byl pokaždé i přes celé prázdniny.

Ale ještě k té naší svatbě. Když se poohlédnu zpátky, jsme v roce 2016 spolu s Jarmilou už 69 let!

Kam že se tehdy v roce 1947 konala naše svatební cesta? Domů do Rožnova. Nikam jsme nejeli. Byla jiná doba tenkrát.

## Ohlédnutí paní Jarmily Fassmannové za uplynulým časem

Narodila jsem se na Slovensku v Giraltovcích, okres Bardějov, tam jsem žila do sedmnácti let. Absolvovala jsem slovenské školy, chodila jsem do Košic na učitelák. Jeden rok jsem školu dokončila, následující rok jsme museli okamžitě evakuovat. Maďaři v roce 1939 obsazovali Slovensko, zabrali Košice a další dvě vesnice až po Kostolany. Dělali hrozná zvěrstva, uřezávali lidem uši a takové věci.

Otec byl četníkem. Okamžitě žádal o přeložení. On byl narozený na Valašsku ve Viganticích a nejbližší volná četnická stanice byla tehdy na Solanci, tam ho přeložili.

Maminka pocházela ze Zborova, kde se odehrála ta velká bitva, je to kousek od Bardějova, dnes je to obec na Ukrajině. Otec ve Zborově sloužil na četnické stanici, takže se tam s maminkou seznámili.

Po záboru části Slovenska maďarskými vojáky jsme se do dvou dnů odstěhovali. Měli jsme v Giraltovcích hospodářství, krávy, dobytek, prasata, všechno rodiče naložili do vagonu a vlakem dovezli až na Valašsko.

Maminka poslala vlakem nejprve nás děti. Já jsem byla nejstarší, potom byl Milan, sestra Růžena a Zdeněk. Dvacet let ode mne je ještě ses-

tra, která žije v Malenovicích. Jela jsem se sourozenci sama, rodiče přijeli za námi o dva dny později.

Můj tatínek Ludvík Dorotík pokračoval jako četník i po přestěhování na Valašsko, i za Protektorátu, ale pak ho Němci přeřadili k požární policii.

Po osvobození v roce 1945 jsme bydleli ve Viganticích. Byla to hospoda a když jsme se tam nastěhovali, tak jsme si museli vzít i tu hospodu, aby nám zůstal byt.



*Jarmila Fassmannová na obraze od ak. mal. Vitovského.*

Takže tatínek po válce ukončil četnickou kariéru a začal provozovat hospodu, prostě musel tu hospodu vést.

Co mne se týká, nemohla jsem jít dál do školy, protože jsem uměla jenom slovensky. Takže jsem byla v té hospodě zaměstnaná jako servírka.

A právě tam jsem se poznala s Vladimírem. Přes prázdniny chodíval objednávat pivo, kolik piva mají přivést. Tak

jsem se seznámili.

Hned napoprvé na mne udělal dojem. Byl fešák, vždycky vyštrýchlý. Byla to láska na první pohled. Však od té doby, kdy jsme se seznámili, tak pořád žijeme spolu.

Svatbu jsme měli v sedmačtyřicátém. Jako svatební dar bylo většinou broušené sklo, pořád ještě slouží. Moc kupovat nebylo co, látky a další věci byly na lístky, takže vlastně jen to sklo bylo. Pořád je pěkné. Bohužel dnes broušené sklo není vidět.

Po svatbě jsem hned nastoupila do zdejšího pivovaru. Po roce došlo v roce 1948 ke znárodnění, to se vztahovalo i na rožnovský pivovar.



Měli jsme v té době dvě malé děti, dcery. Pivovar byl zrušený, objekty převzalo Hospodářské družstvo, později to byla Oseva. Naše situace nebyla nijak moc růžová, ale měli jsme štěstí. Z Vigantic pocházel pan Paška, který měl nově vzniklé Hospodářské družstvo na starosti. Zнала jsem se s ním od mládí z Vigantic, držel nad námi ochrannou ruku. Manžela Vladimíra vzal do práce. A když trochu poodrostly děti, tak i mne. Děti měly tři roky, když jsem nastoupila do laboratoře v podniku Oseva. Plat osmset korun. Tři místnosti laboratoře byly v patře hlavní budovy pivovaru. Tam jsem zůstala až do důchodu, pak jsem ještě přesluhovala, až do sedmdesáti let. Se zaměstnáním jsem skončila v roce 1993.

V roce 1994 se manželovi podařilo získat pivovar v restituci zpět, ale to už jsem zůstala jako důchodkyně, v pivovaru jsem nepracovala. Provoz pivovaru už je starost mladších, vnuka Tomáše Kupčíka, kterému jsme pivovar předali.



*Rodina Dorotíkových v Giráltovcích na Slovensku. Zleva manželé Dorotíkovi, vpravo známí z Ameriky, dole děti třetí zleva je Jarmila, o deset let později provdaná za rožnovského pivovarníka Vladimíra Fassmanna.*



Když se za svým životem ohlédnu...

Nikdy jsem nesportovala, ale hrála jsem na housle, potřebovala jsem to jako učitelka do školy, tenkrát musel každý učitel ovládat nějaký hudební nástroj. Po svatbě jsem vedla domácnost, a stále vedu. Nebylo to nijak snadné, po válce bylo všecko na lístky, čili na body, takže jsme se snažili mít hospodářství a všecko svoje. Kromě domácnosti a dětí jsem se starala o slepice, husy, kačeny, berany, prasata. Všecko jsem tady obhospodařovala. Mimo práci v laboratoři. Každý mne obdivoval, jak jsem to všecko mohla dělat. A teď si sama také někdy říkám, jak jsem to všecko dokázala zvládnout.

Když se mne někdo třeba zeptá, co mám ještě dál v plánu... Teď? Podívám se. Ježišmaria, tolik roků, kristepane!

A když se zeptají, když jsem z pivovaru, kolik vypiju piva, řeknu po pravdě, že nepiju. Někdy si manžel Vladimír vezme nějaké to pivo po večeri, tak si od něho trochu naleju. Jinak ne. Ale dobře vím, že ve zdejším pivovaru vaří dobré pivo. Opravdu není špatné.

Čas od času, když se zadaří, ráda si užívám pohody. Tomáš hraje na klavír, já k tomu zpívám, a říkají, že pořád krásně.

## Nadšení Vladimíra Fassmanna pro sport

Strýc Jan Fassmann, řečený papírník, měl vášeň k jezdeckví na koni. Můj otec Vladimír Fassmann, řečený pivovarník, pro tento sport moc nadšený nebyl. Své koně měla papírna a své koně měl také pivovar. Především koně do tahu, protože byly polnosti, muselo se svázet obilí, seno, prostě úroda. A byly také další polní práce. Kromě toho se dováželo zboží na nádraží. Měli jsme těžké koně. Také platoňák byl těžký, naložil se materiálem a jelo se na nádraží. V čase, kdy ještě nevedla do Rožnova železnice, jezdilo se s koňmi až do Suchdola. Takže v pivovaru byly jen koně do tahu.

Kdežto strýc Jan papírník si potrpěl na pěkné lehké koně. V té době se pořád ještě jezdilo také kočárem, takže si pořídil klusáky. Na závodních drahách jsou koně klusáci výborní, akorát se musí dbát na to, aby během

závodu kůň neskočil do cvalu, protože tím okamžikem je ze závodu vyřazený. No a strýc Jan Fassmann papírník jednoho takového klusáka koupil z Vídně a jednoho z Prahy. Nádherné koně, jiskry kolem nich lítaly. Čili měl dva klusáky jenom do kočáru. Kromě toho měl jezdeckého koně. Když mu v pět hodin odpoledne končila pracovní doba, pan Skalík mu osedlal jezdeckého koně, strýc nasednul a do tři čtvrtě na sedm jezdil kolem Hradiska a v okolí Rožnova.

Jako kluk jsem ty jeho koně obdivoval a trochu i záviděl, ale moje pohybové aktivity se měly brzy ubírat jiným směrem.

Když jsem trochu poodrostl, objížděl jsem okolní vesnice na bicyklu a zaznamenával po hospodách objednávky na dodávku piva.

V roce 1939 mi bylo šestnáct let, našetřil jsem si a koupil malý motocykl Jawa Robot. Na tomhle stroji se mohlo jezdit od šestnácti, takže mně to právě vyšlo. Dobře se na něm jezdilo. Právě tehdy jsem zjistil, že mám blízko k motorismu.

V té době už jsme měli v pivovaru nákladní auto. Pivo se vždycky rozváželo v pátek. Stávalo se někdy, že se sládek v jedné hospodě nedaleko zeptal: Je pěkné počasí, nechcete víc piva? A oni: Ne ne ne, nám to stačí. Pak přišla prosluněná neděle a do pivovaru přiběhl vrchní z hospody: Potřebujeme čtyři bečky! Tak se tam musely ty čtyři bečky piva dopravit. Na tu příležitost jsem čekal.

Řidič od nákladního auta bydlel v pivovaru na dvoře. Vlezl jsem v garáži do nákladáku za volant, drcnul do auta, sjel dolů do místa, kde se pivo nakládalo. Čili už jsem měl k tomu motorismu náběh.

V roce 1940 inženýr lesnictví ing. Bajer byl zaměstnaný v Brně a dělal ředitele v Bítově u Znojma na Vranově. Na Hutisku si koupil domek.



*Vladimír Fassmann byl v roce 1941 členem Pohorské jednoty Radhošť.*

Občas se zastavil v pivovaře. Na Hutisku garáž neměl, tak nás prosil, jestli by to své auto nemohl nechávat v pivovaru v garáži. Garáž byla velká, takže s tím nebyl problém. A ještě řekl: Nebylo by na škodu auto přes zimu občas nastartovat a trochu s ním projet po dvoře. To bylo něco pro mne! Tak jsem s tím jeho autem pokaždé udělal na dvoře pivovaru okruh.

Věnoval jsem se také turistice. Nedávno jsem objevil průkaz z roku 1941, kdy jsem byl členem frenštátské Pohorské jednoty Radhošť, pobočky v Rožnově. Ale průkaz Klubu českých turistů jsem už nenašel.

Byl jsem také členem Caravan Clubu. Vedl ho a organizoval Zdeněk Vaňura. Ještě dnes i v osmdesáti letech je velice činný, ale trochu si stěžuje, že už to není ono.

Zdeněk Vaňura měl kontakty doma i v zahraničí, takže jsme věděli na celý rok dopředu, kde jsou jaké akce. Zprvu jsme jezdili auty a tábořili pod stanem, až později s karavany. Pak jsme se stali členy Federation International Camping and Caravaning (FICC), který každý rok v jiném státě pořádá sraz karavanistů. Tak jsme se roku 1970 dostali vlastními auty do Francie. Pak Zdeněk Vaňura založil také Donau rallye a také Dahlie rallye. Pořadatelé bylo střídavě Československo, Slovensko, Maďarsko a také Rakousko. Čili v té době, kdy se prakticky nesmělo cestovat, jsme se dostali také do Rakouska, do tehdejšího Západního Německa i do Itálie.

Prostě odmalička jsem byl fanda do motorismu.

První auto, které jsme si koupili, bylo starší Aero 626, říkalo se mu také „zvoneček – Cililink“. Vyrobeno bylo už někdy kolem roku 1935, hodně pamatovalo. Mělo stahovací střechu. Toto jsme pak vyměnili za Aero 30. Brzy jsme uvažovali o něčem větším. Na inzerát jsme v Karlově Studánce vyměnili Aero 30 za moderní auto. Potom to byla sportovní Felicie, jezdili jsme s ní jedenáct roků, a když jsme v ní v roce 1971 jeli s Caravan Clubem do Francie, vezli jsme deset litrů oleje, protože olej v převodovce se vyměňoval vždy po ujetí patnácti set kilometrů. Dojeli jsme do Železné Rudy, a první co bylo, honem kupovat olej do převodovky.

Až na Volkswagen Polo Clasic jsem byl pořád věrný Škodovce. Byla to Škoda 120 normální, následovala Škoda GLS 130. Teď máme Škoda Octavii, to je auto k nezaplacení.

Jezdím a šoféruji pořád.

Kde skončila motorka Jawa Robot? Měl o ni zájem mladší bratr od manželky. Tak jsme mu ji prodali. Ještě sloužila, ale kde a jak skončila? To už je historie.

## Vzpomínka na starý rožnovský pivovar

To, že po prababičce Anně Kamel, hraběnce z Hardeggu, je v rodině šlechtický titul, jsme nikdy nebrali nijak vážně. Byli jsme jako ostatní občané. Maminka Hedvika na to také nebyla nijak pyšná, byla prostě normální žena.

Někdo by mohl tvrdit, že byl zdejší pivovar dost významný, že kdyby nebylo událostí a znárodnění v roce 1948, byla by šance být třeba na úrovni Přerova, nebo snad být největším pivovarem na Moravě. Ne ne ne, to absolutně ne. Nebýt znárodnění v roce 1948, nevím jak dlouho by rožnovský pivovar pokračoval, jestli by dlouho vydržel. Byl to malý pivovar a konkurence byla veliká, ten malý nikdy nemůže konkurovat tomu velkému. Akorát Přerov byl veliký pivovar a ještě Ostrava. Nošovice tehdy ještě nebyly. Čili ta budoucnost nebyla úplně jistá, jestli by se přežilo nebo ne. Existoval tak zvaný Ochranný svaz malých pivovarů, sídlil v Přerově, byli jsme jeho členy. Význam zdejšího pivovaru nemíním nafukovat, chraň Bože.

Pivovar byla především práce. Byly také chvíle radosti, ale na prvním místě byla vždycky práce.

Už od časů dědy Alberta Málka byl zdejší pivovar vždycky na úrovni doby, ale se současným moderním vybavením, uspořádáním i produkcí se nedá srovnat. Je zkrátka nová doba. Staré časy a staré pořádky odcházejí, nové nápady přicházejí a realizují se.

Přesto všechno rád na starý pivovar vzpomínám. Měl svůj půvab a kouzlo, které moderní doba technickými čáry nedokáže nahradit.

Elektrika byla v Rožnově zavedena v roce 1922. My jsme v té době bydleli u Zrůnků na náměstí, kde byl velký průchod do dvora. Někdy elektrika vysadila, pak otec musel v tom průchodu vylézt po žebříku, tam byly pojistky, spravit je.

V pivovaře jsme svítili svíčkami. V kanceláři petrolejkami, byl to velký hrnec, kolem dokola knot, prostě velká lampa. V bytě u Zrůnků jsme měli nad stolem spouštěcí velký petrolejový lustr.

Elektrika byla zavedena i do naší vilky v pivovaře. Nejprve nouzová ve sklepech, dva dráty, na nich visela žárovka. Až po roce 1932 se elektrika v celém domě předělala, zmodernizovala a byla pak bezpečnější.

Po válce byl nedostatek elektřiny, často se vypínala, pak zase přišly vhod svíčky i petrolejové lampy. Takže svíčky byly v pohotovosti ještě dlouho po zavedení elektřiny. Rád na ně vzpomínám. Vrhaly fantastické stíny po stěnách, to už se dnes neuvidí. Jaká byla v pivovaře spotřeba svíček už si nevzpomenu, měli jsme tehdy patnáct zaměstnanců. Svíčky jsme kupovali od Zbořila z Bystrice pod Hostýnem, pokaždé jich přišla plná bedýnka.

Když se čistily velké ležácké sudy, to nebyla nijak snadná práce. Člověk musel do toho sudu vlézt, podali mu dovnitř svíčku, všechno musel opláchnout a při tom dát pozor, aby neprsklo na svíčku.

Tady ve vedlejší nízké budově byla původně bednárna. Měl v ní být bednář. Bečky nevyráběl, jen je opravoval, když se poškodil kov nebo dřevo.

Dřevo se používalo na bečky vždycky dubové. Kupovali jsme pokácený dub a z toho se dřevo na bečky štípalo. To všechno musel ten bednář umět. Na výrobu beček jsme nebyli zařízení, kupovaly se bečky hotové. Časem některá bečka spadla, dřevo se zlomilo, už by dovnitř zatékalo. Poškozená dýha se musela vyměnit. Takže bednář si musel ty dýhy připravit. To muselo být vyztáhlé dřevo, a i když se naštipalo, zase muselo ještě ležet, aby se nekroutilo.

Vnitřek beček se vysmolil. Smůla, speciálně pro tyto účely upravená, se dovážela. Bečky se smolily obyčejně v zimě, kdy byl výstav menší. Prázdné sudy se vystěhovaly na dvůr, tam se musely vysmolit. Napřed se ovšem musely vyhrát. Do sudu se vkládaly rozžhavené jehly a když ta smůla změkla, tak se dovnitř sudu nalila vařící smola a bečka se musela koulet, aby se ta smůla dostala do všech míst. Nebo se bečkou otáčelo na zařízení k tomu účelu zhotoveném. Pak se ještě kontrolovalo, jestli je té smoly v sudu dost.

Tenkrát byly nejběžnější bečky pětadvacet litrů, v nich se pivo rozváželo po hospodách.

Pivo zráló v ležáckých sudech, měly objem od dvaceti do čtyřiceti hektolitruů. Když se bečka vyprázdnila, tak se musela zevnitř vymýt. Čili musel tam někdo vlézt, teplou vodou vnitřek bečky vypláchnout, celou ji umýt, protože tam dole vždycky zůstanou nějaké kvasnice sedět, nahore zase pěna. Tak to se musí umýt. Při mytí velkých sudů do nich sládek nevlézl, to byla práce pro učně, ten vstupní otvor je opravdu malý, a ještě se musel umět natočit, aby tím otvorem prolezl.

Dubové dřevo byl pevný nosný materiál, když nasákl vodou, tak se uzavřel. Vnitřek sudu se vysmolil. Pivo přišlo do kontaktu s tou smolou a ne s tím dubem. Dub je u sudu nosný materiál a smola je vnitřní izolace.

Teď se pivo dává do kovových sudů. Dřív se používaly tanky z nerez plechu. Všechno je uvnitř vytřené pivním lakem. I když byl materiál pro tanky nerez, tak nějaký ten nátěr uvnitř vždycky byl a kvalitu piva materiál bečky neovlivnil.

Měli jsme v pivovaru také koně a stáje. Vedle žluté vily byl sudař, pak byt pro zaměstnance. Tam bydlel také kočí. Když jsme v roce 1928 koupili dodávkové auto Pragovku, dala se většina koní pryč. Auto koně nahradilo. V pivovaru zůstala jenom jeden pár koní, a s těmi jsme jezdili



*Dobový snímek rožnovského pivovaru,  
(zleva) sládek Korbel a rožnovský pivovarník  
Vladimír Fassman.*

jenom po okolí. Kočí se proškolil na šoféra a jezdil s autem. Stáj pro pět koní se později přestavěla na garáž.

Z koní jsme měli irského polokrevníka, byl to polotěžký, ale krevnatý kůň. A druhý byl valach.

Když otec onemocněl, koupili jsme ještě jednoho, takového dobrosrdečnějšího s mírnější povahou, aby mohl otec jezdit na koni.

Koňmi se rozvázelo pivo. Jezdilo se i do Karlovic. Tam musely jet vždycky dva vozy, každý tažený párem koní. Pod Čartákem koně z jednoho vozu vypřáhli a do kopce táhly vůz dva páry. Potom se s koňmi vrátili pro vůz s nákladem, který zůstal dole, a zase ten druhý vůz vytáhli do sedla Čarták. On byl ten náklad piva těžký. A cesta nebyla tak pohodlná, jako je dneska. Tehdy se jezdilo hned za tou hospodou starou cestou rovnou nahoru, ta byla ostřejší.

Když měly koně svoje odsloužené, prodaly se do Jičína a muselo se shánět něco nového. Koupili jsme v Komárovicích za Meziříčem takové polotěžké koně. To zařizoval pan Skalík, který sloužil v papírnách jako takový lepší, panský kočí. On měl styky, a věděl, kde koně koupit. To bylo za války a byl jsem se na ty koně v Komárovicích u toho sedláka doptat, kdy nám je předají.

Když se blížila fronta, tak kočí z Vidče řekl, že jsou ty koně v pivovaru hned na ráně, že by bylo lepší vzít je do Vidče a tam je v lese schovat. My jsme mu důvěřovali. Takže koně odejely kamsi do lesa u Vidče a už se nevrátily. Byly dva. On pak tvrdil, že je zrekvírovali partyzáni nebo Rusi.

Spojením dvou rodů, synů Fassmannů a dcer pivovarníka Málka, v malém prostoru Rožnova vznikly dva silné podnikatelské subjekty, to byla velká síla. V roce 1912 už rožnovská papírna existovala 297 let, rožnovský pivovar 200 let. Brilllova pletárna pouhých 13 let a začínala se ve významnější podnik teprve rozvíjet. Jiný průmyslový podnik tehdy v Rožnově nebyl. Takže papírníci i pivovarníci jsme byli jedna rodina. To trvalo až do roku 1948. Se změnami politickými a hospodářskými v této zemi se silné pouto rozpadlo. Také úmrtím hlavních postav. Staří umřeli. My mladí jsme sice drželi pohromadě, ale vnější okolnosti byly silnější.

Ještě v roce 1949 byla pro pivovar objednaná velká scezovací kádě. Taková věc se nevyrobí ze dne na den, zkrátka se počítalo s tím, že pivovar pojede dál, ale nikdo netušil, jak dlouho ještě.



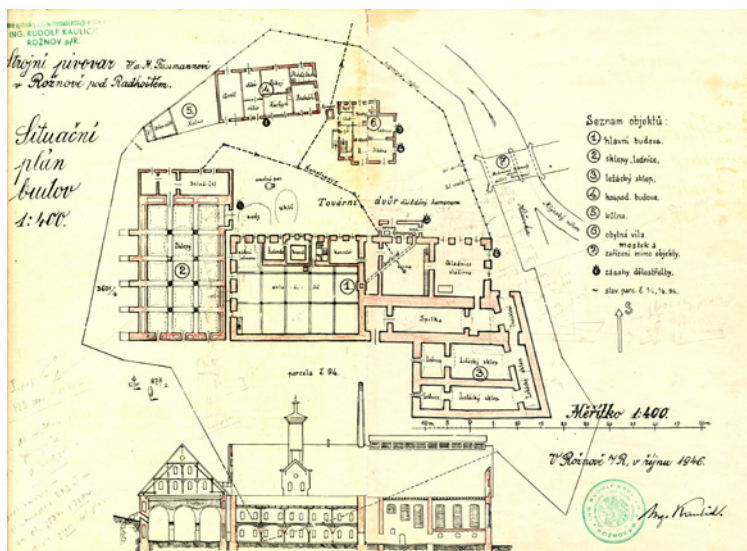
V roce 1948 jsem se po skončení vojenské prezenční služby vrátil do rožnovského pivovaru jako vyučený pivovarník, ale našeho pivovaru už nebylo. Takže jsem vlastně nikdy skutečným pivovarníkem nebyl.

Připadá mi všechno to dění, když se tak někdy ohlédnou, jako s našimi psy. Když jsme se do pivovaru nastěhovali, měli jsme psa dalmatina. To byl ostrý pes a s cizími si moc nerozuměl. Měl osm roků. Byli jsme tehdy právě u oběda, najednou cosi žuchlo – pes se vyškobrtl a bylo po něm.

Teď máme anglického setra. Když nám byl pivovar v restituci vrácený, bydleli jsme tady se ženou Jarmilou sami. Tak si říkáme, musíme mít nějakého psa, protože člověk nikdy neví, poměry jsou všelijaké. Pořídili jsme si anglického setra. Jmenuje se Denin. Má třináct roků, už špatně chodí a jen polehává...

Tak je to všechno jako v tom pořekadle: Čas vše mění, i časy. A není v silách žádného jeho konání zastavit.

Pokaždé máme radost, když přijdou děti, vnoučata, pravnouček, když jsme zase spolu celá rodina. To je naše radost.



Situační plán budov rožnovského pivovaru z roku 1946.



## Další osud pivovaru

Než jsem se vrátil ze školy a z vojny, byl pivovar znárodněný a výroba piva zastavená.

Rožnovský pivovar přešel pod správu Přerovského pivovaru. Ten jeho provoz rázně ukončil, pivovarnické zařízení demontoval a odvezl. Sklepy byly zpočátku na nějaký čas využity jako sklad přerovského piva. Přerovský pivovar obsadil akorát sklepy, nic víc nepotřebovali, ten vrch a všechno pronajali. Po zrušení skladu piva byly budovy pivovaru předány Hospodářskému družstvu (jeho názvy se pak mnohokrát měnily, například Oseva, Travinář...). V dalším volném prostoru zřídil pivovar Přerov sodovkárnu, ta skončila až v roce 1997 po katastrofální povodni. Také byla v budově pivovaru vybudována čistička travních semen. A ve sklepení, vyhloubeném do úpatí kopce Kozák, byl zřízen sklad zeleniny, másla, sádla, vitela a dalších poživatin.

Prostory pivovaru byly pro Hospodářské družstvo malé, stále se něco měnilo, přestavovalo. V místě, kde je dnes kavárna, tam byla původně varna pivovaru, prostor od podlahy až po strop otevřený. Své místo tam měl velký 60 hl kotel na vaření piva. Pak scezovací kádě. A v místě, kde je dnes malý pivovar, tam byla stáčírna piva do sudů a nad ní velká okna. Před dnešní kavárnou byla přístavba a v ní strojovna: kotel na páru a parní stroj, který poháněl celou varnu.

Když budovy převzalo Hospodářské družstvo, tak se muselo všechno zrušit, vybourat. Všecko šlo do šrotu. I tak bylo v budově pro Hospodářské družstvo málo místa, takže se vybuďovala patra.

Znárodněovat přišli tenkrát před Vánoce. Přišel ředitel přerovského pivovaru, nějaký funkcionář ROH a další KSČ. Přišli za maminkou Hedvikou, ona byla majitelkou pivovaru. Za ty roky končila životnost scezovací kádě, takže jsme dali objednávku na novou u firmy Nýče v Olomouci. Ta objednávka musela jít s předstihem, napřed ji vykreslit, a pak vyrobit. To nějaký čas trvalo. Také začaly docházet tankové pumpy, které jsou potřeba na doplnění pivních tanků a dokončení celého procesu. Čili strojový park dosluhoval, bylo třeba ho obměnit.

A oni přišli před Vánoce, že věc je taková a taková, že je pivovar na zavření, že se oni jako větší podnik o všechno postarají, že by bylo vý-

hodné, kdyby se rožnovský pivovar zavřel, oni by ho převzali, maminku by zaměstnali, i sládka že by zaměstnali, a že by to bylo všecko v takové dobré shodě. Ať si celou záležitost ještě rozmyslí. Beztak že je regulovaný přísun surovin a je otázka jestli bychom vůbec nějaké dostali. Tak zkrátka jedno s druhým, ale že čas ubíhá. Pak 23. prosince 1949 přijeli, tady je papír, podepište.

Já ten zápis pořád mám.

Když někdo přijde 23. prosince, tak to je nůž na krku.

Jednali s námi o převedení pivovaru. Že převezmou suroviny a veškeré zboží. Také pak všechno z rožnovského pivovaru odebrali. Mám na to doklady, že tehdy a tehdy tolik a tolik zboží převzali, dřevěné sudy, velké kádě ležácké. Ty šly do různých pivovarů.

Mám i originál dokumentu o koupi, ale to nebyla žádná koupě. My už jsme o tom nerozhodovali, oni s námi jednali o převedení.

Když už pak pivovar neexistoval, nemohl jsem do něj po návratu z vojny nastoupit. Tak jsem požádal o místo v Hospodářském družstvu.

V té době Hospodářské družstvo založilo množitelské oddělení travičkářské. To jsou travní semena, jejichž výroba byla v Rožnově zavedena. V budově u nádraží měli kanceláře. Tam jsem docházel.

Nebyl jsem v zaměstnání ještě ani dva nebo tři týdny když přišla urgentní obsílka dosloužit vojenskou službu, ze které jsem byl uvolněný, abych mohl dokončit pivovarnickou školu. Byl čtvrtek, okamžitě nástup do Frýdku-Místku. Ve čtvrtek jsem obsílku dostal a v pátek jsem tam jel. Ale co chcete dělat v pátek, když jsou Velikonoce! V kasárnách nikdo z velitelů nebyl, přesto, že musím zůstat. Jedině kdybych zastihl doktora, měl ordinaci na náměstí, aby vystavil potvrzení, že jsem zdravý a kdesi cosi. Doktora jsem v ordinaci zastihl, potvrzení jsem měl v ruce, a protože jsem doložil, že mám narozené druhé dítě a podle paragrafu... Tak mi to služba v kasárnách uznala a pustila mne domů. Ráno jsem odejel do kasáren a večer se vrátil domů. Mohl jsem znovu nastoupit v Hospodářském družstvu.

Tak jsem v tom družstvu vydržel až do konce, až do roku 1994, až do navrácení pivovaru – to už mi bylo 71 let.

V Hospodářském družstvu jsem byl tehdy přijatý do kanceláře. Zpočátku jsem dělal jenom písemnosti, pak také materiál, sklad, hasiče,

dopravu, zkrátka všechno možné. Také šoféroval. Byl tady jediný malý traktůrek. Zaměstnanci většinou lidé z okolních vesnic. Nás nechali bydlet v pivovaru v naší vilce, zpočátku zadarmo, potom jsme museli platit nájem. Když v neděli přišel vagon s materiálem na nádraží, musel se vyložit, vrátný pokaždé přišel pro mne. Takže jsem musel na ten traktor sednout a jet. S vykládkou vagonu pomáhala manželka, potom i děcka, tak ty pytle s nimi mávaly na všechny strany.

V roce 1970 se travní semínka nějak neurodila. Semínek nebylo, takže nebylo ani co čistit. Lidé byli. On ten pan Paška byl podnikavý a šikovný, všeska čest. V Praze měl známé, tam zajistil náhradní materiál na čištění, rýže se dovezla. Jenomže pro nás to nebyla žádná legrace. Jednou ráno přijelo do Rožnova čtrnáct vagonů rýže. Měli jsme dvě hodiny na vyložení. Kdo měl ruce v laboratoři i v kanceláři musel nastoupit na vykládání. K dispozici jsme měli jeden traktor, další dva jsme pronajali z Balkánu a z Hradiska. Co sedm minut přijela vlečka na vyložení. A jeden pytel vážil sedmdesát kilogramů. Takže když akce skončila, tak lidé únavou už ani nechodili.

Hospodářské družstvo, pak Oseva, naposledy Travinář – dnes je z kancelářské budovy u nádraží penzion Travinář – třídilo travní semena na kvalitnější a na něco jako druhou jakost. Byla jen jedna čistička. Aby se mohly třídit kvalitnější druhy podařilo se Paškovi obstarat oklikou přes známé v Praze moderní výkonnou mašinu americký Clippr 1949. Byl to jediný takový stroj, který do Československa přišel. V Pardubicích ho rozebrali, proměřili a okopírovali, pak ho zabalili do bedny a poslali do Rožnova. U nás sloužil až do konce. Clippr byl super čistící stroj na těžší travní semena, výkon měl za pět normálních strojů.

Výkonná čistička byla. Zase pochybělo prostoru, i když se budova pivovaru o jedno patro zvýšila. Semínka jsme dělali v patře a dole byla sodovkárna.

V té době Hospodářské družstvo koupilo pozemek na Zubersku, postavili tam plechový hangár. Proti němu druhý menší. Oba tam stojí dodnes.

Pivovar se vrátil v restituci nám Fassmannům v roce 1994. Sodovkárna byla v objektu v pronájmu a skončila až v roce 1997 po katastrofální povodni, kdy ji voda z rozvodněné Házovky úplně zaplavila.

Žlutá vilka, kde jsme bydleli, byla zaplavena do výše jednoho metru.

Brána pivovaru sice byla zavřená, ale nápor vody byl tak velký, že nevydržela, řetěz roztrhla, bránu vyvrátila.

Sklepy vyhloubené v úpatí Kozáku se sklady potravin byly až po vrch zaplavené, zelenina, máslo, sádlo, vitelo a všecko. Přijel bagr, vše nakládal na vlečku, vyváželi do odpadu.

Povodeň ukončila provoz sodovkárny i skladu potravin. Akorát pronájem skladu zeleniny vydržel v pivovaru až do roku 1999, pak se také odstěhoval.

Velká voda kompletně vyčistila objekty pivovaru, které se nám v roce 1994 vrátily v restituci zpátky.

Jeň ještě malé ohlédnutí za rokem 1948, kdy náš pivovar znárodnili.

Národním správcem znárodněného pivovaru byl ustanoven pan Rudolf Krupa, původně bednář v pivovaru, který měl dílnu – bednárnou a byt v hospodářském stavení vedle žluté vilky. Opravoval soudky. A když se smolilo, tak je prohlížel, jestli je uvnitř dost smoly. Byl to pokrokový člověk a velice inteligentní, musím říct. A protože byl pokrokový, tak byl za Protektorátu zavřený. Byl ženatý, už nevím kolik měl dětí, maminka za války jeho rodinu podporovala, protože jí ho bylo líto.

On byl pokrokový. A když byl za války zavřený, tak po osvobození vstoupil do strany (pozn. KSČ). Takže byl velice silný v kramflekách a byl jmenovaný správcem znárodněného pivovaru.

Nemůžu říct, že by nás chtěl odtud vyštípat, já si na něho nemůžu stěžovat. Akorát co jsem byl svědkem – my jsme se o tom, že bude pravděpodobně jmenovaný národním správcem pivovaru dozvěděli náhodou už předtím – takže bylo pro nás odpuzující, že přišel za maminkou a první: Kde máte peníze? No tož pokladna byla taková kasa, stará léta páně, jak to bývalo dřív, samý popel – to byla ta pověstná ohnivzdorná nedobytná pokladna „popelka“. Pokladna byla ve skříni. Prohlédl zápis. Byla vydání, moc peněz tam nebylo. A on: To není pravda, tam musí být víc peněz! A byl na maminku trochu sprostý. To tedy odsuzuji.

Jinak já jsem s ním během pozdější doby žádný větší problém neměl. A když nebylo co dělat, tak jsem za ním zašel na pokec.

I tyhle paradoxy přinesla nová pokroková doba.

## Nová éra rožnovského pivovaru

Po politické a společenské změně v roce 1989 jsem se už k pivovarnictví nevrátil. Pivovarnictví už v Rožnově nebylo. A měl jsem své roky.

Až v roce 1994 se nám majetek vrátil v restituci zpátky. Nebylo to zadarmo. Ale byli jsme rádi, že alespoň prázdné budovy jsou zase v našich rukách.

Kdybychom se nezasadili o navrácení majetku v restituci, tak by všechno zůstalo státu. Možná by v objektu pivovaru dál existovalo Hospodářské družstvo (či Oseva, ono se to pokaždé jmenovalo jinak, také Sdružení pěstitelů travních semen), to by zřejmě zůstalo dál. Žádná náhrada by nebyla. To by padlo. A patrně jako by se nic nestalo.

Budovy zůstaly celkem zachovalé v takovém stavu, jak se tehdy po uplynulých čtyřicet let hospodařilo. Přednost měla funkčnost pro daný účel, na údržbu a estetiku se nijak zvlášť nehledělo. Zezadu byl probouraný vjezd do skladu. Co je dnes vrchní střecha, tam měly své místo čističky, tam se čistila travní semena. Vyčištěný materiál se musel někde uskladnit. Místa pořád chybělo.

Po roce 1949 jsem zpočátku pořád ještě věřil, i když jsem byl zaměstnaný v Hospodářském družstvu, že by se nám mohl pivovar vrátit. Ale po roce 1950, kdy byly stroje rozmontované a odvezené, prostory byly využité úplně jinak, pivovar přestal existovat, to už začínalo být jasné, že je všechno nenávratně pryč. Nez bývalo, než se s tím smířit.

Nechali nás dál bydlet v našem žlutém domečku, který je v areálu pivovaru. Ze začátku jsme neplatili nic, byl to náš dům, my jsme si ho postavili za své. Ale když pivovar převzalo Hospodářské družstvo, tak vznikly tlaky na změnu i tady, přišel jakýsi mužský odhadnout výši nájmu, takže jsme museli platit z bydlení ve vlastním domě. Už si nevzpomenu, kolik to bylo.

Když jsme dostali pivovar zpátky, uvažovali jsme o investorovi, jak bylo tenkrát a je podnes v módě. Měli jsme nabídku od nějaké německé firmy, ale nebyly finance, které by vysoké náklady na opětovné vybudování pivovaru mohly utáhnout.

Našlo se jiné řešení.

Když jsem 28. 6. 1994 dostal majetek v restituci zpátky, bylo mi jedenasedmdesát let. To už jsem měl své roky, to už jsou zdravotní problé-

my. A uvědomil jsem si, že můj otec zemřel v devětačtyřiceti letech, takže jsem chtěl zavčas předat co zbylo z pivovaru nástupci. Jediný chlap v rodině, kterému jsem mohl pivovar předat, byl vnuk

Tomáš Kupčík, syn dcery Jarmily, provdané

Kupčikovové. Takže v září roku 1994 jsme

v Praze na ministerstvu všechno se-

psali a všechno jsem předal Tomá-

šovi. Tomáš je jediný vnuk, byl

tady u nás vychovaný, praktic-

ky v pivovaru vyrostl.

Tomáš v té době ještě stu-

doval v Olomouci. Po skon-

čení studia byl na stáži v USA

a Kanadě. Na stipendiu byl

v Německu a v Rusku. Ovlá-

dá tři řeči. Pak byl zaměstnaný

v Německu, také v České repub-

lice pracoval pro německou firmu.

A v posledních letech hodně cestuje,

možná už poznal celý svět.

Začátky s obnovou pivovaru byly skromné. Po roce 1997 jsme se snažili budovu opravovat, omítky dávali nové, pokud stačily peníze.

V roce 2000 vyprodukoval rekonstruovaný rožnovský pivovar po dvaapadesáti letech od roku 1948 první rožnovské pivo.

Nedá se popřít, že Tomáš pivovar značně pozvedl. A stále přichází s novými nápady. Také otevřel reprezentační restauraci Albert Málek, je to pěkná vzpomínka na prarodiče. Je dobré a důležité, že se nezapomíná. Jsem spokojený. Tomáš za patnáct let uvedl pivovar do velmi dobrého současného stavu. Pivovar je oblíbený, stále je tady obsazeno.

Někdy se ohlédnu a připomínám si, čím vším jsme museli s manželkou Jarmilou za svůj život projít.

Narodili jsme se za první republiky. Pokud dobře počítám, přečkali jsme za těch třiadvadesát let jedenáct prezidentů, šestkrát nás potkala měnová reforma, sedm různých státních zřízení.



Jednou se mi dostala do rukou životopisná knížka o paní Haně Benešové a prezidentu Edvardu Benešovi, jak byl pro ně život krutý. Když jsem si knížku přečetl, co všechno prožili, nechtělo se mi tomu ani uvěřit. Později, při jednom výjezdu rožnovských karavanistů, jsme se jeli podívat na rybník Svět a při tom jsme se zastavili v Sezimově Ústí. V zahradě kolem vily jsme šli k pomníku Edvarda Beneše. Z vily vyšla žena a zeptala se, co si přejeme a co hledáme. Dodali jsme si odvahu zeptat se, jestli je paní Benešová doma. Prý jestli s ní chceme hovořit, my že ano, a ona, že za chvíli přijde. Paní Hana Benešová přišla za námi k prezidentovu hrobu. Byla už v letech, ptala se odkud jsme, rozhovor nebyl dlouhý. Prostě neměla život jinak snadný. Takže když



*Rožnovský pivovar jako obraz.*

jsem tu životopisnou knížku o Benešových četl, tak jsem si vzpomněl, že jsme tam také tenkrát byli v Sezimově Ústí na té návštěvě u Benešových, a krátce jsme s paní Hanou hovořili.

Za toho minulého režimu se muselo všechno nějak přečkat, přečkat jak se dalo. Zaměstnaný jsem byl. Nemůžu si stěžovat, že bych se předřel, ale vždycky jsem byl nejmíň placený, ať jsem se snažil jak chtěl. Těch tehdejších dvaadvaceticet let jako by někdo z našeho života odcizil.

A posledních pětadvacet let?

Když necháme stranou všecko ostatní, hádky, rozmišky, politiku..., tak je vidět na nastupující generaci, že se jim svět doslova otevřel. To je pro mne nevidané. A když se náhodou dostanu někam přes hranici, pak mne málem uráží, že nechtějí cestovní doklady, že na celnici nedávají razítka do cestovního pasu jak tomu bylo dříve. Když jsme to doma se ženou probírali, tak jsme se shodli na tom, že od roku 1990 je to v naší dlouhé životní etapě přece asi ten nejlepší úsek.

Žijeme v našem žlutém domečku, postaveném v roce 1939, máme televizní přijímač Panasonic s plochou obrazovkou, akustickou soupravu, počítač notebook Acer, na kterém mne naučili ovládat akorát základní funkce, internet je napojený. Pivovar hlídají čtyři televizní kamery. Máme elektrický šicí stroj.

Klidně si dovedu představit, že bych bez toho všeho dokázal žít.

Dřív byl šlapací šicí stroj vymoženost. Bývalo rádio, dvou nebo třílampovka, dlouhý drát jako anténa a pořádné uzemnění, i tak hrálo slabě, kolikrát muselo být ucho až na reproduktoru. Ale stačilo. Ta technika byla tehdy teprve v začátcích. Těmi vzpomínkami nedělám životní inventuru, jen porovnávám čas minulý se současným.

Co přát rožnovskému pivovaru do dalších let? Prožil jsem velkou část jeho historie, takže vím, o čem je řeč. A musím popřát rožnovskému pivovaru, aby nadále zůstal alespoň v takových rozměrech, jako je teď.

Těch malých pivovarů je už málem na tři sta, konkurence je příliš velká, a musí se v tom umět chodit, aby se udržel na trhu. Takže přeji, aby rožnovský pivovar, a všechno co k němu patří, zase nějakou ideologickou úchylnou nepohltil a nesemlel potrefený politický režim, jak to postihlo nás v roce 1948.



*Dobová pohlednice – vpředu Fassmannova vila, vlevo papírna a na pozadí pivovar.*



# Rožnovský pivovar po roce 2000

---

## Tomáš Kupčík, současný rožnovský pivovarník

PhDr. Tomáš Kupčík, Ph.D. po gymnáziu studoval na vysokých školách v České republice, Německu, Kanadě a v Rusku. Absolvoval filozofickou fakultu, ekonomii, psychologii. Také pracoval v TOP managementech nadnárodních společností.

Jeho životní krédo: Všichni si zaslouží žít v hojnosti a radosti.

Narodil jsem se do rodiny, která do roku 1948 vlastnila rožnovský pivovar. Má praprababička, hraběnka Anna Camel von Hardegger, jej z vlastního věna koupila v roce 1912 od barona Rothschilda jako dárek svému manželovi Albertu Málkovi, sládkovi v Želetavě, tamní pivovar Hardeggerům patřil. Společně rožnovský pivovar přetvořili na moderní podnik. Po druhé světové válce patřil rožnovský pivovar k těm větším v Čechách i na Moravě.

Po roce 1948 byl rožnovský pivovar znárodněn, nově zakoupenou technologií a tisíce sudů přestěhovali do Přerova. Z rožnovského pivovaru se stala semenářská stanice, sodovkárna a centrální sklad zeleniny. Tím byla 300 let stará budova ušetřena likvidace, což se bohužel přihodilo většině českých pivovarů.

Pivovar byl původním majitelům navrácen v restituci v roce 1994.

Při katastrofálních povodních v roce 1997 bylo uvnitř objektu pivovaru vše zničeno a pivovar začínal od nuly. Pomohl grant EU na obnovu pivovarnictví a lázeňství v Rožnově pod Radhoštěm, na nákup technologií a vybudování pivních lázní. Tím se začala psát novodobá historie pivovaru, jehož zdi pamatují historii celého Rožnovského hradu, z jehož zdiva je postaven – tedy více než 705 let.

Provoz obnoveného pivovaru začal v roce 2000.

Dnes vaříme okolo 1000 hl piva, polovina produkce se spotřebuje v pivních lázních. Po instalaci nově zakoupených kvasných a ležáckých technologií se výstav zvětšil téměř o třetinu.

Vaříme pivo také podle receptu dědečka sládků Vladimíra Fassmanna, který se narodil v roce 1923, a pořád se těší dobrému zdraví.

Naše pivo je hutné, hořké, kvasnicové, nepasterizované, nefiltrované.

V roce 2013 jsme otevřeli nové mořské lázně a v roce 2015 se nám podařilo po dlouhých rekonstrukcích otevřít novou restauraci „Albert Málek“, na počest mého prapradědečka, a dětské zábavní centrum „Pohádkové lázně“, které je v tuto chvíli největší v Beskydech.

I když nejsem vyučený pivovarník, narodil jsem se do pivovarnické rodiny a odmalička ty věci cítím, byl jsem k nim vychovaný a přitahovaný, možná i cíleně vychovávaný – z mého pohledu naprosto nevědomě.

Jako kluk jsem byl často u dědečka Vladimíra a babičky Jarmily Fassmannových, takže svého času vařený pečenný v tehdejší sodovkárně na dvoře pivovaru.

Ono to není jenom o pivovaru, nebo o pivních lázních, ale také o marketingu. Protože jsem dělal psychologii, a jsem také alternativně smýšlející člověk, doktoráty mám právě z psychologie obchodu, marketingu, reklamního sloganu v rámci různých jazyků, chtěl jsem do provozu pivovaru dostat něco, co miluji. Takže vaříme pivo s láskou. A k zákazníkům se snažíme chovat hezky. A to je vlastně celý zázrak toho, že se k nám lidé rádi vrací.



*Rožnovský pivovarník Tomáš Kupčik (vlevo)  
se sládkem Petrem Kubínem.*

Provoz pivovaru není jen a pouze vaření piva, jak by se mohlo zdát, bez lázní a dotací EU by expanze nebyla možná. Naštěstí jsem měl možnost studovat mimo jazyků, obchodu i psychologii – z ní mám i dva doktoráty, takže všechny tyto dovednosti se snažím maximálně využívat. A navíc mám úžasného společníka, se kterým se známe více než 20 let a velmi dobře se doplňujeme. Já obchod a marketing, on naopak stavbu a technologie.

A co je za úspěchem pivovaru? Nic nešídíme, snažíme se dávat více, než kolik by klienti očekávali. Nic není stoprocentní, ale chybami se učíme a posouváme firmu dále.

Procestoval jsem kus světa. Kde mi pivo chutnalo?

V Mexiku mne překvapilo pivo Bohemia. Mělo něco navíc – vonělo po muškátu.

Tak jsem se rozhodl, že do piva Žerotín ze směsi pšeničných a ječmenných piv budeme rozmíchávat muškátový květ, aby i naše pivo dostalo nádech po muškátu. Docela jsme lidi překvapili.

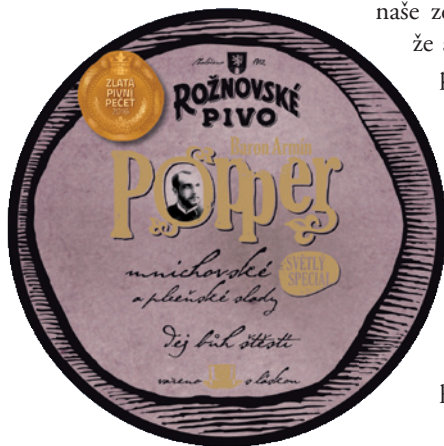
Pokud by se někdo zeptal, jak chutná naše zdejší pivo mně, tak odpovím,

že si myslím, že máme vynikající pivo, jsem o tom přesvědčený, nejlepší pivo široko daleko.

Používáme nejkvalitnější chmel na světě – Žatecký červeňák, pouze moravský slad, pivo se vaří více než 12 hodin a leží více než 2 měsíce. A máme úžasné mladé sládky, kteří vaří pivo s citem a s láskou, jak sami hrdě tvrdí.

Však také k nám zákazníci rádi chodí. Díky Bohu jsme stále úplně vyprodání. Vaříme jedenáctistupňové pivo Radhošť, polotmavou třináctku Rothschild. Také jsme vařili

nesmírně oblíbené šestnáctky: světlou a tmavou – Poppera a Gutmanna.



Máme černé pivo Čert a velmi žádaný medový speciál.

Když jsme si v roce 2012 připomínali tři sta let existence rožnovského pivovaru, tak jsem si uvědomil, že je to skutečně obrovský kus historie. Graficky jsme upravili všechny etikety, uvádíme na nich 300 let založení pivovaru. Připravili jsme dvě piva šestnáctky, také speciální pivo s přírodní třešňovou šťávou.

A ovšemže i pivo Žerotín, které vonělo po muškátu. V průběhu letních měsíců pak proběhly větší připomínkové akce.

Rožnovský pivovar vyrábí kvalitní pivo podle původních receptur s využitím nejnovějších pivovarnických technologií. Naši sládky vaří pivo podle tradičních receptů a vaří ho s láskou, jak to dělali rožnovští sládky v minulých staletích.

Nedávno jsme v rožnovské kronice objevili záznam, že v rožnovském pivovaru se již kolem roku 1800 koupali hosté, a to střídavě v teplé a studené vodě. Tedy o několik let dříve, než Priessnitz přišel s touto myšlenkou. To nás docela zaujalo. Takže myšlenka pivních lázní v pivovaru není vlastně vůbec nová a doba si ve skutečnosti vynutila tuto historii zopakovat.

Při ohlédnutí do historie mělo rožnovské pivo vždy velmi dobrou pověst daleko široko v celém okolí. Pivovar měl totiž vynikajícího sládky a dobré odborníky. V roce 1935 byl rožnovský pivovar třiapadesátý největší z tehdejší snad tisícovky pivovarů v Československu.

Po druhé světové válce majitelé pivovar velkým nákladem rekonstruovali, ale v roce 1948 byl znárodněn. Z majitelky pivovaru Hedy Fassmannové se stala telefonistka v papírnách, z jejího syna, vystudovaného pivovarníka Vladimíra Fassmanna, řidič, jejich oběma dcerám byl znemožněn přístup k jakémukoliv vzdělání.



Dědeček Vladimír Fassmann má úžasnou paměť. Prababička Anna Málková byla údajně to samé. Do velmi vysokého věku si oba udrželi a drží neskutečnou energii a inteligenci.

Dědeček pije pivo málo, ale velmi rychle dokáže pivo analyzovat – miluji to jeho: Do piva jsi dal to a tam to, a naopak tomu pivu chybí to a to...

Babička Jarmila Fassmannová je obdivuhodná žena – po celý život dřela a přitom si zachovávala humor, a vždy byla dáma s velkým D. Dědeček si své aristokratické vystupování podržel dodnes – vidím v něm mou prababičku Hedu, která mě vychovávala. Elegance, zdvořilost, inteligence, hrdost a důstojnost, tak bych je ve zkratce popsal. Osud je nezlomil.

Rožnovský pivovar po znárodnění přešel pod národní správu Přerovského pivovaru, který konkurenční provoz rázně ukončil a pivovarské sklepy využil jako sklad přerovského piva. Přerovské pivo však v Rožnově a okolí příliš na odbyt nešlo, proto byla budova zanedlouho předána novému majiteli, který v ní vybudoval stáčírnu limonád a čističku travních semen. Je ironií osudu, že národním správcem se stal bývalý



bednář pivovaru, který byl za svou účast v komunistické straně po celou dobu války vězněn gestapem v koncentračním táboře. Prababička Heda se o jeho mnohočetnou rodinu po celou dobu války starala. Národní správce striktně žádal, aby celá rodina Fassmannů byla vystěhovaná na sever Čech. Jeho žena se však velmi razantně prababičky zastala a nakonec mé rodině bylo dovoleno v Rožnově zůstat. Rodinný dům jim byl sice znárodněn, celá rodina byla sestěhovaná do několika pokojů, ale odsun byl zažehnán.

V roce 1994 se zchátralá budova pivovaru vrátila do rukou právoplatných majitelů. Ti do ní investovali nemalé prostředky, aby nabyla současné podoby.

## Vrch Kozák

Vrch Kozák je romantické místo za pivovarem. Jako malý kluk jsem tam velmi často chodíval s mou prababičkou Hedou. Na vrcholu stával dřevěný hřib, který připomínal dávnou lázeňskou stezku. Pod hřibem se hosté klimatických lázní občerstvovali nebo zde nacházeli útočiště před deštěm. Lázeňská stezka pak pokračovala kolem slunečních lázní pod Hradisko s rozvalinami hradu.

V roce 2012 byla v rámci připomínky 300 let existence rožnovského pivovaru otevřena na kopci Kozák „Lázeňská stezka se 7. zastavením“. Díky grantu EU jsme opravili chodníky, umístili lavičky, znovu na vrcholu vybudovali hřib.

Podobně byly v minulosti lázeňskými stezkami opatřeny i další vrchy „Rožnovské koruny“ v okolí Rožnova (Karlova stráž, Kozinec a další), všechny po roce 1950 neudržovány a neobnovovány zpusly. Po roce 2000 byly zčásti obnoveny stezky na Karlovu (dnes Petřekovu) stráž, na jejím vrcholu byla vybudována Jurkovičova rozhledna.

Jednotlivá zastavení „Lázeňské stezky“ na kopec Kozák přibližují návštěvníkovi zajímavou textovou i obrazovou formou a graficky dobře zpracované tabule historii města Rožnova a regionu, rod Žerotínů, lázeňskou tradici města Rožnova, četnost a rozmanitost lázeňských hostů.

Také připomíná budovu „Slunečních lázní“ na Pálkovně, které bohužel zanikly a už nikdy nebyly obnoveny. Jedno ze zastavení se dotýká vzniku Valašského muzea v přírodě, jehož tradice je spojena se sourozenci Bohumírem, Aloisem a Julií Jaroňkovými. Valašské muzeum bylo slavnostně otevřeno roku 1925



*„Kozák“ na vrcholu kopce Kozák, oblíbené turistické místo.*

folklorním festivalem „Valašský rok“.

V současnosti návštěvníka opět přivítá na vrcholu kopce Kozák otevřený altánek v podobě hříbu, v jeho okolí jsou „vysazeny“ dřevěné makety hříbů.

„Vrch Kozák v těsném sousedství pivovaru se stal během mých rožnovských pobytů místem tajemných a romantických výprav,“ řekl Tomáš Kupčák. „Obnova

lázeňské stezky je jakousi ozvěnou mého dětství a mládí. Zároveň nabízí Rožňovanům a hostům Rožnova příjemnou a nenáročnou procházku tímto půvabným místem.“

Hesla na tabulích jednotlivých zastavení: Zhluboka dýchejte, hledejte vůně lesa, sledujte přírodu, která vás obklopuje, položte ruce na strom a pojměte jeho energii, kráčejte a vnímejte dotyk nohou se zemí, zavřete oči a oddejte se snění, zaposlouchejte se do zvuků přírody, uvědomte si, že jste její součástí a vyjádřete vděčnost, že jste.

A co samotného piva z rožnovského pivovaru se týká, stále platí: Kdo se rožnovského piva napije, tomu se do žil zdraví a síla nalije.

V roce 2012 nabízel rožnovský pivovar hostům piva: Radhošť, Rothschild, Třešňové, Gutmann, Popper, Žerotín, Medové, Čert.

V současnosti je těch piv kolem devatenácti druhů. Každé z nich vytváří laskavou pohodu. Tož, na zdraví!



## Sedm otázek pro rožnovského pivovárníka Tomáše Kupčíka

V době, kdy jste studoval na gymnáziu a pak na vysoké škole, pobýval jste v rožnovském pivovaru o víkendech a na prázdninách. Napadlo vás někdy, že budete jednou dělat pivovárníka v Rožnově?

„Vždycky. Odmalička jsem to nějak v hloubce sebe sama věděl. I když na tom dvoře bylo nealko. Já jsem s tím pivovarem prostě rostl. Když to bylo možné, tak jsem byl mezi stáčecími stroji, mistři mě sice vyhazovali, ale já se nenechal a od šestnácti let jsem tam pokaždé trávil celé prázdniny. Pivovarnictví mám prostě asi v genech.“



**ROŽNOVSKÉ  
PIVO**

**Takže rodilý pivovárník, dalo by se říct?**

„Myslím, že ano, já jsem tím žil odmalička.“

**Jaký je současný stav pivovaru?**

„V rámci pivovaru jsme díky Evropské Unii otevřeli novou pivovarnickou varnu, takže jsme schopni vařit třikrát více piva, než na klasické varně. Jsme asi jediný pivovar v republice z těch menších pivovarů, který má dvě varny. Díky tomu kupujeme nové tanky, středně veliké, veliké i malé, abychom dokázali vyrábět více druhů. Prostě se snažíme profilovat jako pivovar, který vaří velmi kvalitní vysoce stupňová piva. A vysoce stupňové pivo 16, 18, 20, 30 znamená, že to pivo musí ležet a zrát třeba tři až čtyři měsíce, někdy i půl roku. A na to musí být technologie a tanky.“

**Kolik druhů piv vaříte?**

„To se mění, ale od roku 2000 jsme už uvařili osmnáct druhů piv.“



### **Jaký byl výstav rožnovského pivovaru v závěru roku 2015?**

„Vyráběli jsme do 1000 hektolitrů za rok, a teď máme ambice dostat se na patnáct set hektolitrů. Ovšem naší snahou je dosáhnout 2000 hektolitrů za rok. Je však dobré vědět, že vaření piva není jen o množství, ale především o kvalitě – kvalita piva je na prvním místě.“

**V objektu pivovaru je restaurace, kavárna, pivní lázně, mořské lázně, dětské centrum. Jaká je vize do budoucna?**

„Vize jsou pokoje pro ubytování hostů. Totiž k úplné naší spokojenosti chybí jen to, aby klient tady mohl nasát zdejší atmosféru, ubytovat se ve staré budově pivovaru, využít super luxusní servis v restauraci, zažít pivní lázně, mořské lázně, dětské centrum, solnou jeskyni – pro zajímavost je v ní 20 tun himálajské soli a stěny jsou vyzdobeny polodrahokamy. Takže nutně potřebujeme v areálu pivovaru i ubytování hostů.“

**Tvrdí se, že kde se pivo vaří, tam se dobře daří...**

„Ale také: Kdo se rožnovského piva Radhošť napije, tomu se do žil zdraví a síla nalije.“

Tradiční pivovarnický pozdrav je: Dej Bůh štěstí! V rožnovském pivovaru jsme ho upřesnili na znění: Dej Bůh štěstí všem!“

## **O náhodě, přátelství i štěstí Jaromír Beneš, rožnovský pivovarník**

Ing. Jaromír Beneš pochází z Olomouce. Vystudoval chemicko-technologickou fakultu, potravinářská biotechnologie, obor sacharidy, cereální chemie a sladovnictví v Praze Dejvicích. Rok a půl pobýval v USA a studentská léta tak částečně prožil v New Yorku. Po návratu pracoval ve vrcholném managementu zahraničních nadnárodních společností a obchodních řetězců.

„Možná to byla náhoda, ale také určitě výhoda, která mi umožnila vystudovat právě zmíněnou školu, ta mi otevřela kompletní přístup k ce-

lému potravinářství. Zároveň mám nejvyšší vzdělání, jaké je ve sladovníctví a pivovarnictví možné, tedy v oboru, který s Tomášem Kupčíkem v rožnovském pivovaru děláme.

Určitě šťastná náhoda mi umožnila poznat a spřátelit se s Tomášem. Seznámili jsme se, když jsem dokončil studium. Poprvé jsme se potkali v podniku Seliko v roce 1998, kde Tomáš dělal obchodního referenta, já tamtéž samostatného vývojového pracovníka. Od prvé chvíle jsme si rozuměli. V mém zorném poli je především činnost stavební, finanční, hostinská, pivovarnická, dnes i výroba čokolády, také výroba kosmetiky, protože jsem přes tu chemii a potraviny. Tomáš Kupčík je zase výborný se znalostmi ekonomie a psychologie, a také je důležité to jeho alternativní propojení. To vše vytvořilo unikátní spojení dvou lidí z nichž jeden má základ chemicko-potravinářský, a ten druhý pečuje o prodej, propagaci, a navíc má dědečka, který pochází z pivovarnické rodiny a pivovarnictví dělal v Rožnově málem už před sto lety. To je prostě úžasné.

Po skončení studia mi totalitní záležitosti nevyhovovaly. Ve spolupráci s Tomášem se před námi otevřely možnosti vlastní invence a realizace nápadů, tvoření, které nás zajímaly a byly nám blízké.

Tomáš mne zval do Beskyd, kde je krásně, zdravo, čisto a lázeňské klima, což mi vyhovovalo, protože jsem díky svému dědečkovi pořád chodil do lesa a hor. Právě takové prostředí mi v Olomouci a pak i v Praze moc chybělo. Měl jsem blízko k rožnovskému pivovaru i proto, že jsem si našel z nedalekého Vsetína pocházející manželku Moniku. A právě tady mohu dopřát přírodu, lesy a hory také svým dětem Karin a Adrianovi.

Ještě před startem rožnovského pivovaru jsme byli s Tomášem neustále ve vzájemném kontaktu.

Jednoho dne, bylo to v roce 2009, mi Tomáš sdělil zajímavou nabídku, že bychom mohli v Rožnově obnovit, vlastně znovu vybudovat někdejší pivovar. Především chtěl vědět, jestli bych šel do toho s ním. Řekl jsem – proč ne? A protože jsme nikdy neměli od myšlenky daleko k činům, tak jsme do toho šli. Jenže obnovit dávno zaniklý pivovar, na to není nikdy dost peněz. Jediná šance byla napsat nějaký grant. Problém byl, že na pivovary se neposkytovaly žádné dotace.

Navštívil jsem v tom čase shodou okolností Chodovou Planou, tam mají krásný pivovar a také pivní lázně. Povídám: Což kdybychom to, co

má Chodová Planá v západních Čechách, udělali na Moravě, ale ještě lepší? Tomáš souhlasil. Tak vznikl úspěšný projekt na Rožnovské pivní lázně.

Ovšem budovy někdejšího pivovaru byly za půl století existence socialismu značně opotřebované. I na renovaci rozsáhlého objektu byly třeba peníze. Takže moje a také Tomášova rodina spojily úspory a renovace objektu mohla začít.

Navíc tady byly úžasné pivovarnické zkušenosti Tomášova dědečka, pana Vladimíra Fassmanna. A byla i třistaletá historie samotného pivovaru. Takže jsme zprovoznili pivovar, zavedli hostinskou činnost a založili pivní lázně. Tím začal celý koloběh, který trvá stále.

Při rozjezdu pivních lázní jsme využili zkušeností mojí mamky Marie, kolegyně Lenky Plánkové, Marcely Sýkorové a dalších, které tady v té době pracovaly. Ty zároveň garantovaly kosmetiku, moje máma personalistiku. Pak jsme pozvali balneology, aby proces byl přesný, správný a dobrý. A vytvořili jsme unikátní prostředí. Postupně jsme obnovili krásné klenby a renovovali prostory, kde původně ležely pivní tanky, kde se skladoval led. Prostě jsme kompletně probudili celou budovu. V počátcích jsme vše provozovali na ploše asi 600 m čtverečních, o šest let později rozsah těchto aktivit už zabíral plochu cca 5000 m čtverečních, to znamená, že jsme za tu dobu provozní plochu více jak zdesetinásobili.

Všechny krásné klenbové prostory jsme za přispění Evropské Unie a za našetřené peníze postupně obsadili restaurací, pivnicí, kavárnou, obchůdkem a čokoládovnou. V patře jsou Pohádkové lázně a herní kout pro děti. Budujeme pokoje pro hosty. Prostory pivovaru tak postupně získávají úplně jiný charakter než měly původně. Přitom vnější vzhled pivovaru zůstává zachovaný.

V roce 2009 jsme zahájili provoz pivovaru. První pivo jsme vyrobili v červenci roku 2010, to byl pro nás nultý rok. Dnes už je rožnovský pivovar se všemi atrakcemi v provozu šest let a dál se rozvíjí.

Takto si s Tomášem budováním a tvořením plníme svá přání. Musím uvést, je velmi příjemný pocit vědět, že se vzájemně můžeme na sebe ve všem spolehnout, spolehnout se na super partáka. Problémy řešíme a nápady realizujeme. Asi jedno procento nerealizovaných projektů posouváme dál, protože i některá rozhodnutí chtějí svůj čas.



Jardy Cehy. Bez jejich podpory by tato práce nebyla myslitelná, jejich pomoc je pro mne klíčová. A také vzdělání, které jsem mohl díky obětavosti mé mámy Marie získat. To všechno sehrálo v mém životě šťastnou roli.

Někdy si s Tomášem říkáme, že rožnovský pivovar vlastně není pivovar, ale chalupa, a o tu chalupu se musíme starat, aby do ní nezatékalo, aby se v ní hosté cítili dobře, aby se v ní cítili šťastni všichni, kteří vkročí do jejího interiéru. Abychom se cítili šťastni i my, kteří ten rozsáhlý komplex a rozmanitý provoz udržujeme v chodu.

Vlastně je pivovar takové naše štěstí. Ale moc dobře víme, že štěstí se musí vykročit vstříc, a že štěstí přeje připraveným. I to je naše krédo.“

## Současné proměny rožnovského pivovaru

V září 2015 byla v nově restaurovaných pivovarských sklepeních z roku 1712 zřízena exkluzivní restaurace, pojmenovaná po pradědečkovi současného majitele Albertu Málkovi jako „Albert Málek restaurant“. Vyhlášení kuchaři zde nabízí jídla z prvotřídních surovin, přičemž pre-

ferují lokální produkty a využívají nejmodernější technologie, které umožňují co nejšetrnější zpracování surovin.



Jsou v pivovaru vybudovány Pivní lázně. Mají blahodárný účinek na organismus i na psychiku. V pivních lázních se pivo čichá, leží se

v pivu a pivo se také pije. Princip spočívá v tom, že se do vody ohřáté na 37 stupňů C přidá směs světlého a černého piva, do ní se přimíchá chmel a pivovarské kvasnice. V ručně vyrobené kádi se pobývá 25 minut. Vysoký obsah chmelových silic přispívá k celkové vitalizaci a uvolňování

kožních pórů. Pivovarské kvasnice díky vysokému obsahu vitamínu B a aktivním enzymům působí blahodárně na regeneraci pokožky. Během koupele dochází k povzbuzení látkové výměny, vyplavení škodlivých látek z těla, uvolnění vnitřního a vnějšího napětí, únavy, stresu, a tím k dokonalému duševnímu i tělesnému odpočinku.

I při rozmanitosti alternativních procedur je základem rožnovských pivních lázní vždy aromaterapie jemnou bylinnou párou s vlastním peelingem celého těla. Koupel probíhá v horkém černém pivu ve dřevěných dvojvanách nebo ručně tepaných měděných jednovanách. Na obličejí masaka z čokolády a pivních kvasnic. Masáž kakao-vým máslem a kyslíková terapie. Dekolt z pravých pivovarských kvasnic. Pro harmonizaci celého těla je navíc unikátní zvuková masáž. Je to také seznámení s jogínskými antistresovými technikami a masáž tibetskými měšci. Indická speciální péče nabízí masáž hlavy a „třetí-



*Rožnovské pivní lázně.*

ho oka“ horkým olejem a následným olejovým zábalem vlasů, masáží zad, šije lávovými kameny, nebo mezoterapii pleti, kdy se do kůže zapracovává kolagen. K dispozici je i parafinový zábal zad s ajurvédskými bylinami. Jsou k dispozici také exkluzivní japonské masážní stroje plosek nohou. A součástí lázeňských procedur je neomezené pití kvasnicového piva.

Jsou zde i Pohádkové lázně, vybudované na místě bývalých pivovarských sýpek z roku 1712 na ploše přes tisíc metrů čtverečních. Jde o dětské zábavní centrum, plné nejrůznějších atrakcí: tunely, bazénky s kuličkami, dlouhé skluzavky, trampolíny, bludiště, hračky, domeček... A neschází ani možnost sledovat pohádky na televizní obrazovce s vysokým rozlišením. Unikátem největšího dětského zábavního centra v Beskydech je solná křišťálová jeskyně s dvaceti tunami soli z Himálaji. Stěny

jsou vyzdobeny krystaly a polodrahokamy. Do jeskyně je vháněn ozon a jde tak o ideální prostor pro rekonvalescenci.

Mořské lázně v rožnovském pivovaru umožňují odreagovat se, poznat léčebnou sílu moře a současně získat neopakovatelný zážitek. Jde o zcela ojedinělý projekt, vybudovaný za podpory Evropské Unie. Nefalšovaná atmosféra moře je dosažena kombinací nejmodernějších technologií, klasických postupů a alternativních přístupů.

Jako první pivovar v republice vyrábí rožnovský pivovar ze svého piva vlastní kosmetiku. Obsahuje maximum chmele, sladu a pivovarských kvasnic. Také kyselinu hyaluronovou s výraznými omlazujícími schopnostmi. Díky vysokému obsahu vitamínu B a minerálů má tato kosmetika omlazující a regenerační účinek na pokožku, chmel podporuje zklidnění pokožky a uvolnění mysli, pивní kvasnice zanechávají kůži hebkou a pružnou. Stávající pivní, meruňková a levandulová řada je doplněna o řadu mandlovou s čistým mandlovým olejem.

Rožnovský pivovar také nabízí pobytové balíčky. Nejoblíbenější je třídní nebo šestidenní pobyt pro dva s polopenzí.



## Ocenění

Potvrzeno, v Rožnově sídlí nejuspěšnější domácí pivovar v republice!

Popper, Rothschild a Habsburg. To jsou tři piva z Rožnovského pivovaru, která stanula na stupních vítězů v rámci prestižní mezinárodní pivovarnické přehlídky International Beer Fest. Podobnou bilancí se nemůže pochlubit žádný jiný pivovar u nás, což z Rožnova dělá město piva zaslíbené.

Soutěž o Zlatou pivní pečeť se konala v Českých Budějovicích ve dnech 1. – 6. února 2016. Rožnovský pivovar získal první místo v kategorii světlých speciálů s šestnáctistupňovým Popperem a mezi polotmavými pivy kralovala „třináctka“ Rothschild. Dominanci mezi minipivovary stvrdilo třetí místo, které bral v kategorii tmavých piv šestnáctistupňový Habsburg.

Hlavním důvodem úspěchu mohou být použité technologie. „Díky dotacím jsme mohli nakoupit zařízení, pomocí kterého můžeme zvyšovat kvalitu piva. Vítězné várky byly uvařeny na úplně nové varně,“ konstatoval hlavní sládek Petr Kubín s tím, že základem dobrého piva je i dokonalá sanitace pivovarského zařízení.

„Nepoužíváme žádné chmelové ani sladové výtažky, ale přírodní suroviny: moravský slad, žatecký chmel, pivovarské kvasnice a kvalitní vodu,“ popisuje druhý sládek Rožnovského pivovaru Lukáš Vavříček.





Soutěžní přehlídka se letos zúčastnilo rekordních 225 pivovarů ze tří kontinentů, které do soutěže o Zlatou pivní pečeť přihlásily 1110 piv a ciderů. Rožnovský pivovar ale nesklízí úspěchy jen mezi profesionálními hodnotiteli, ale především u zákazníků.

„Naši produkci nelze koupit v žádné pivočece nebo ochutnat někde v hospůdce. Vše, co se u nás vyprodukuje, také se u nás vypije či prodá. Situace je v současné době taková, že poptávka výrazně převyšuje nabídku,“ uvedl Vavříček.

Situaci, která je snem každého obchodníka, potvrzuje i spolumajitel pivovaru Tomáš Kupčák: „Sjíždí se k nám lidé z celé republiky a hroz-

ně nadávají, když si chtějí pivo odvézt, a ono není. Ti, kteří Rožnovem projíždí, si jej od nás kupují a vozí ho do Polska, na Slovensko a do dalších koutů.“

„Lidi se zajímají o vysokostupňové kvalitní speciály, protože ty se nikde nedají koupit. Velké pivovary chrlí desetistupňová piva a nám se tím pádem vytváří prostor pro výrobu a prodej speciálů,“ nastiňuje Kupčák způsob, jakým mohou malé pivovary úspěšně fungovat ve stínu velkých pivovarních koncernů.



# Povídání o pivě a pivovarnictví z jedné i z druhé strany

---

## Historie pivovarnictví

Podle některých babylonských pověstí byl nízkoalkoholický nápoj připravený kvašením z vody, sladu a chmelu. Stalo se tak v době, kdy se rozšířilo pěstování obilí a chmelu. Do některých kádí natekla voda a došlo ke kvašení, takto vznikl příjemný opojný nápoj. Dokázali ho připravit v Mezopotámii (země mezi řekami Eufratem a Tigridem) už sedm tisíc let před naším letopočtem.

Někteří historikové se však domnívají, že nápoj podobný pivu má svůj původ v Číně. Usuzují tak podle použitých surovin a způsobu výroby.

Součástí sumerské kultury čtyři tisíce let před naším letopočtem bylo pivo obětním nápojem pro bohyni Ninu. Ve třetím tisíciletí bylo pití piva rozšířeným zvykem.

Pivo nebylo původně filtrované, takže sloužilo také jako potravina v podobě kaší a polévek. Odtud zřejmě pochází rčení: Pivo je náš chléb. Kvůli přítomnosti pevných částic se pivo často pilo brčkem. Postupně se z jídla stávalo pití. Ze 2. tisíciletí před naším letopočtem jsou první zmínky o veřejných šencích.

Babylonský panovník Chamurapi (1792–1750 př. n. l.) kromě nařízení o prodeji a zdanění piva vydal také výši trestů za nedodržení tohoto zákona. Ve starém Egyptě označovali pivo za „ječmenné víno“. Ve Střední Asii, Egyptě a Řecku ho nazývali zythos (v novořečtině sythos – pivo). Jako „Nektar“ bylo tehdy pojmenováno sladké černé pivo.

Římané pokládali pivo za druhořadý nápoj, dávali přednost vínu, přesto se právě díky Římskému impériu vaření piva rychle rozšířilo i v Galii. Germáni přidávali do kvásku různé přísady, například aromatické rostliny, koření, zázvor, anýz, myrtu, listí ořechu, petržele, které zabraňovaly znehodnocení piva.

I když Slované znali výrobu piva už před naším letopočtem, o jeho chmelení je první zmínka až v mírové smlouvě bulharského cara Vladimíra z roku 985.

V Čechách se prvně píše o použití chmelu do piva v zakládací listině Vyšehradské kapituly z roku 1070 (podle některých roku 1088, příp. 1092).

Pivo se vyrábělo podomáckým způsobem svrchním kvašením, které nevyžadovalo chlazení ledem. Teprve po ustavení prvního cechu sladovníků v Praze roku 1407, a dalších, zejména pivovarnických cechů roku 1465, se přešlo na řemeslnickou výrobu piva. Ve 14. a 15. století bylo v Čechách 55 pivovarů a 86 sladoven.

V roce 1516 byl vypracován Reinheitsgebot (záruka čistoty) k zajištění produkce kvalitního piva. Pivo mělo obsahovat pouze chmel, slad, kvasinky a vodu.

Způsob výroby piva v Čechách poprvé popsal Tadeáš Hájek z Hájků roku 1585.

V 17. století, kdy do výroby piva zasahovala středověká alchymie, byly starověké a středověké pivovarnické receptury opředeny mýty, pověrami a čáry. Výrobci piva neznali působení přírodních zákonů. Aby bylo zamezeno znehodnocování piva, skrápěli roku 1697 v Táboře augustiánští mniši svěcenou vodou všechny pivovarnické prostory.

V té době začaly vznikat v Čechách pivovarnické rody, které zkušenosti předků, doplňované vlastními zkušenostmi, přenášely z otce na syna a nové poznatky často zahalovaly rouškou tajemství. Pivo se hořčilo pelyňkem i puškvorcem. Recepty na vaření piva se však zachovaly jen sporadicky.

Rozkvet českého pivovarnictví nastal za významného českého sládky a pivovarníka Františka Ondřeje Poupě (1753–1805). Jako první v Čechách zaváděl moderní metody v pivovarnické technologii, teplotu neměřil ponořením lokte do rmutu, ale teploměrem, hustotu hustoměrem (tzv. pivní váhou), množství sladu se neodhadovalo jen podle objemu, ale přesným vážením a podobně. Preferoval levnější a podle výsledků příhodnější ječmen: „...pšenici na koláče, ječmen pro pivo...“ Při výrobě piva byl přísným zastáncem pořádku, přesnosti a zachování čistoty.

Právě F. O. Poupě sepsal vůbec první ucelený spis o pivovarnictví, šlo o dvojsvazkové dílo napsané v němčině a vydané roku 1794 pod názvem

Die Kunst des Bierbrauens physich-chemisch-oekonimsch beschrieben (Umění vařit pivo fyzicko-chemicko-ekonomicky popsané). Roku 1801 vydal zprvu vysmívaný, pak oceňovaný spis psaný v češtině: Počátky základního naučení a vaření piva. Sládek František Ondřej Poupě založil v Brně pivovarskou školu (zřejmě první v Evropě).

Pokrok a nové poznatky stále víc pronikaly do konzervativního pivovarnictví. Objev francouzského chemika Louis Pasteura (1822–1895), že kvašení je biologický proces vyvolaný mikroorganismy (kvasinkami) způsobil, že pivovarníci pochopili kvalitativní změny, ke kterým dochází v průběhu fermentace (kvašení), což jim umožnilo exaktněji řídit procesy při výrobě piva a definitivně se odpoutat od alchymie a čarování.

Techniku výroby piva v polovině 19. století významně ovlivnila průmyslová revoluce. Kvasírny a sklepy pivovarů byly vybaveny chladírenskou technikou. Významnou změnou byla výroba piva spodním kvašením, pivo se nekazilo, bylo možné je déle skladovat a také přepravovat na větší vzdálenosti. Pivovarnictví takto postupně přecházelo z řemeslné na průmyslovou výrobu.

Nejstarší pivovar u nás je v Břevnovském klášteře, založeném roku 993.

V Želivském klášteře vařili pivo od roku 1674 a zmínky o zdejším pivu pocházejí ze 14. stol. V 17. stol. premonstráti pivovar přebudovali a byl v té době nejmodernější ve střední Evropě (od roku 2003 zde pivo vaří znovu).

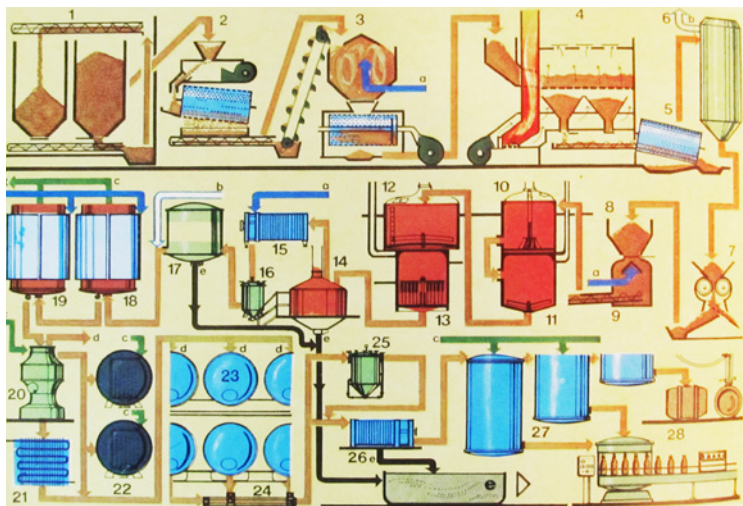
V roce 1842 byl založen pivovar v Plzni, jeho Prazdroj je v podstatě synonymem českého piva.

Asi do roku 1925 převládaly v Čechách malé pivovary. V dalších letech převážily střední a po druhé světové válce velké pivovary. Na území Čech vznikaly podnes známé průmyslové pivovary jako Prazdroj, Staropramen, Braník, Pilsner Urquell, Budvar a Litovel. Na území Československa bylo na 440 pivovarů. Největší rozvoj pivovarů nastal v letech 1960–1971.

V poválečné době se výroba piva na celém světě koncentrovala do velkých celků, což umožnilo automatizaci výroby řízenou počítači.

Trendem po roce 2000 je vznik velkého množství minipivovarů, ty vyrábějí pivo v mnoha variantách a nabízejí je zákazníkům přímo ve svých pivnicích.

## Základní technologické schéma výroby piva



1. Uskladnění a provzdušňování sladového ječmene.
  2. Čištění a třídění.
  3. Zvlhčování a klíčení s prohříváním vzduchu.
  4. Ukončení klíčení přehřátím.
  5. Odklíčování.
  6. Uskladnění s odvzdušněním.
  7. Lisování sladové suroviny.
  8. Zásobník.
  9. Zvlhčování.
  10. Vystírací kád' – přimísení chmelu.
  11. Rmutová pánev.
  12. Scelovací kád'.
  13. Sladová pánev.
  14. Vířivá kád'.
  15. Filtrace mladiny.
  16. Dávkoáč křemeliny.
  17. Filtr křemeliny.
  18. Rozkvašovací zásobník.
  19. Kvasné zásobníky chlazené vodou na 5 – 10 °C (v řadě 4 ks).
  20. Odstředivka kvasnic (mladé pivo).
  21. Chladič.
  22. Promývací zásobníky na karbonizaci piva (CO<sub>2</sub>).
  23. Přidávání čerstvých kvasinek – ležákové zásobníky.
  24. Promíchávání.
  25. Dávkoáč křemeliny.
  26. Filtr křemeliny.
  27. Sběrné zásobníky na karbonizaci piva (CO<sub>2</sub>).
  28. Stáčení do sudu, lahvování, expedice.
- a – voda  
b – vzduch  
c – CO<sub>2</sub>  
d – kvasinky  
e – odpad

## Slad, chmel, kvasnice, spilka, mladina, varna

Slad vzniká namočením obilného zrna vodou s následným klíčením a usušením na lískách v sladovnických pecích tzv. „hvozdním“. Probíhá při tom chemický proces, při kterém v zrně obsažené škroby se mění na cukr, důležitý pro pozdější pivo. Vlastní sladování trvá týden, ale je třeba připočít „ležení“ usušeného sladového zrna na dobře větraných půdách.

Z vody a sladu, jejich provařením, vzniká sladina, sladká šťáva, první vývojový stupeň budoucího piva.

Slad se mele na šrot a jeho podíl k vodě vytváří pozdější „sílu“ piva.

Po získání sladin se do vznikající pивní šťávy přidá chmel – jeho příznačná hořkost má zásadní význam a je pro budoucí nápoj určujícím faktorem. Chmel pivo konzervuje a dává mu přirozený nádech hořko-sladké chuti.

Pro pěstování chmelové révy mají Čechy velice příhodné podnebí. Chmelová odrůda „Žatecký červeňák“ je velmi ceněná. Dřív se přidával chmel po hlávkách, kdežto v současnosti v podobě granulí, případně formou výtahů a jako extrakt.

Kvasnice jsou živý organismus. Pivo vzniká především na spilce a s následným zráním a ležením ve sklepě, kde získává konečnou podobu. Hlavní kvašení probíhá právě na spilce, kde z varny přenesená a zchlazená mladina je zakvašena přidáním pivovarských kvasnic. Cílem je přeměna z kvasitelných cukrů na alkohol, vedlejším produktem z kvasných kádí se uvolňuje oxid uhličitý.

Spilkou nazýváme místnost opatřenou hlubokými otevřenými káděmi a napouštěnými mladinou.

Po zkašení a získání potřebného stupně alkoholu v tzv. „mladém pivu“ se vše přečerpá do sklepa k dokvašení a finální úpravě – to jest k filtraci a expedici.

Ve varně je várka 10 – 12 hodin, hlavní kvašení probíhá v rozmezí týdne až dvou (slabší piva kvasí kratší dobu). Pomocí cylindrokónických tanků, uzavřených a tlakových nádob, je doba kvašení někdy jen několik hodin. Jsou také speciálně vypěstované kmeny kvasnic, pracujících rychleji a „ekonomičtěji“.

Finálním procesem výroby piva je nadnesené ležení ve sklepě, kde při teplotách 0 – 5 °C mok dozrává (u silných ležáků i několik měsíců, ale při moderní technologii jen dny).

Sladovny (při pivovarech Plzeňský Prazdroj, Nymburk, Havlíčkův Brod, Benešov...) vyrábějí přibližně ¼ sladu u nás. Nezávislé sladovny pak ¾. Vyrábí se u nás téměř 500 tisíc tun sladu (více jak polovina je určena pro zahraničí). Export sladu směřuje do Polska (40 %), Rumunska (12 %), Německo (11 %), méně pak Velká Británie, Kuba, Švýcarsko...

## Jak se vařilo pivo dřív a jak se vaří dnes

### **Slad:**

Pravý slad se vyrábí jen z ječmene, který se máčí, provzdušňuje a větrá, dokud se škrob obsažený v zrnech nepromění ve zkvasitelný cukr. Poté se slad suší a rozdrčený se míchá s vodou. Dnes se používá tzv. sladový extrakt, což je hmota, která se strukturou podobá lepidlu. Pokud se ječmen neurodí, sáhnou sládci po zpravidla levnější obilovině.

### **Voda:**

Voda musí být přirozeně měkká. Nejlepší voda je z vlastních studní nebo pramenů. Dnes se voda změkčuje pomocí chemie. Poté se ještě zbavuje chloru, aby neměla nahořklou chuť.

### **Chmel:**

Do vzniklé sladiny se přidávají pravé sušené chmelové hlávky. Nejlepší z odrůdy žateckého poloraného červeňáku, na který jinde v republice nenarazíme. Dnes se ve velkých pivovarech používá granulovaný chmel. Některé pivovary používají chmelový extrakt, čímž se kvalita piva snižuje.

### **Vaření:**

Po dvanácti hodinách přirozeného vaření ve varně vzniká deseti nebo dvanáctistupňové pivo. Nijak se neředí. Dnes se pivo zrychlenou papiňákovou formou vaří jen 6 hodin a poté se ředí. Velké pivovary vaří až

dvacetistupňová piva, která ředěním objemově zdvojnásobí na deseti-  
stupňová.

### **Zrání:**

Finálním procesem výroby piva je ležení ve sklepě, kde pivo dozrává při teplotách 0 – 5 °C týdný, u silných ležáků i několik měsíců. Dnes velké moderní pivovary pivo nechávají zrát jen pouhý týden ve velkoobjemových nerezových kádích. V průběhu zrání v kádi se pivo mechanicky prosycuje oxidem uhličitým, který se do něj uměle vhání. Pak už míří pivo v sudech do restaurací, nebo v lahvích na pulty obchodů.

## Slovník pivovarnických výrazů

Pivo se vyrábí svařením sladiny s chmelem na mladinu a zkvašením. Jeho jakost záleží především na složení mladiny, která se udává v procentech extraktu (tj. rozpuštěných látek, určených cukroměrem). Počet cukroměrných stupňů mladiny určuje stupně piva. V mladině 12 % ležáku bylo 12 % extraktu, nejsou to tedy procenta alkoholu v pivu. Plzeňské pivo „desítka“ obsahuje 3,5–4,3 % alkoholu, dvanáctka 4,5–5 % alkoholu.

**Cukroměr:** sacharometr, používá se u mladiny k určení stupně piva.

**Chmel:** otáčivá bylina pěstovaná pro šišťice porostlé hořkými žlázami obsahujícími lupulin, důležitá přísada při výrobě piva.

**Ječmen:** obilnina s několikařadým klasem, s velmi dlouhými drsnými osinami a s okoralými obilkami. Sladovnický ječmen hodící se pro pivovarské účely.

**Kvasnice:** jsou živý organismus, kvasinky užívané ke kynutí; droždí; pivovarské kvasnice.

**Kvašení:** lihové, alkoholové kvašení; přeměna cukrů v alkohol.

**Ležák:** druh dobře vykvašeného, uleželého piva (láhev černého ležáku).

**Mladina:** pivovarnicky: sladina vařená s chmelem.



- Mláto:** zbytky vylouženého sladu (při výrobě piva), sloužící jako krmivo pro dobytek (krmit dobytek mlátem, mdlý jako mláto – nevýrazné chuti).
- Pivovar:** podnik vyrábějící a někdy též čepující pivo.
- Rmut:** směs sladové drti s vodou; povařování rmutů.
- Slad:** vyklíčená zrna ječmene, surovina k výrobě piva (český slad, zadní slad).
- Sládek:** vedoucí výroby v pivovaře, vyučený sládek.
- Smola:** smůla, přirozená nebo teplem upravená pryskyřice; černá lesklá hmota, získaná původně ze dřeva; bednářská, pivovarnická smola.
- Spilka:** pivovarnická místnost, opatřená hlubokými otevřenými káděmi a napouštěnými mladinou, ve které probíhá kvašení mladiny.
- Stupeň:** váhové procento extraktu původní nezkvašené mladiny.
- Výstav:** množství vystaveného piva za určitou dobu: roční, měsíční výstav. Výstav je množství prodaného (ne vyrobeného) piva.



*Kresba Pivovarské ulice v počátcích 20. století.*

## Prameny

---

Encyklopedický časopis moderného človeka Pyramída. Vydal Ústredný výbor Socialistickej akadémie ČSSR ve Vydavateľstvu Obzor, n. p. Bratislava. Rok 1982.

**Holoubek Roman:** Pivní ročenka. Ohlédnutí za rokem 2011 v číslech.

**Hron Lukáš:** Víkend Dnes, 5. 9. 2015 – Na zdraví a bez bolehlavu. Nealkoholické pivo.

**Jákl Pavel:** České a moravské pivovary.

**Janotka Jaroslav a Karel Linhart:** Řemesla našich předků. Nakladatelství Svoboda, Praha 1987.

Magazín Víkend, Dnes, srpen-září 2015.

**Kramoliš Čeněk:** Kroniky města Rožnova pod Radh. Vydáno nákladem města Rožnova p. R. 1920.

**Kramoliš Čeněk:** Ročenka města Rožnova pod Radh. a osad v okrese. Vydala Městská spořitelna v Rožnově pod Radhoštěm 1931.

**Kramoliš Čeněk:** Rožnovský okres, Vydal Musejní spolek v Brně, 1907.

Pivovarské lázeňské noviny rožnovského pivovaru.

**Tatarčíková Lenka:** Rozhovor s... Pivní ročenka.

# Obsah

---

Rožnov – přívětivé místo .....	3
Pronikání průmyslu na Rožnovsko .....	7
Rožnovský pivovar.....	9
Rožnovský pivovar ve vlastnictví sládka a pivovarníka Alberta Málka .....	13
Proměny rožnovského pivovaru a města Rožnova pod Radhoštěm od roku 1923 ve vzpomínkách Vladimíra Fassmanna a jeho ženy Jarmily .....	18
Pivovar jako dar z lásky .....	18
Staré rožnovské náměstí .....	20
Osobnosti Rožnova pod Radhoštěm .....	26
Rožnovská struha .....	29
Vzpomínka na rodiče .....	33
O tom jak Vladimír Fassmann studoval na pivovarníka.....	38
Rodinný život .....	43
Ohlédnutí paní Jarmily Fassmannové za uplynulým časem....	45
Nadšení Vladimíra Fassmanna pro sport .....	48
Vzpomínka na starý rožnovský pivovar .....	51
Další osud pivovaru .....	56
Nová éra rožnovského pivovaru .....	60

Rožnovský pivovar po roce 2000 .....	64
Tomáš Kupčík, současný rožnovský pivovarník .....	64
Vrch Kozák .....	69
Sedm otázek pro rožnovského pivovarníka Tomáše Kupčíka.....	71
O náhodě, přátelství i štěstí – Jaromír Beneš, rožnovský pivovarník .....	72
Současné proměny rožnovského pivovaru.....	76
Ocenění .....	79
 Povídání o pivě a pivovarnictví z jedné i z druhé strany .....	81
Historie pivovarnictví.....	81
Základní technologické schéma výroby piva.....	84
Slad, chmel, kvasnice, spilka, mladina, varna.....	85
Jak se vařilo pivo dřív a jak se vaří dnes .....	86
Slovník pivovarnických výrazů .....	87
 Prameny.....	89

## O autorovi

---



Richard Sobotka se narodil 15. 3. 1935 v Zašové. Do literatury vstoupil knížkou pro děti Příběh toulavého kocoura; vydal knihu povídek Nepřetržitě jaro a knihy Charlotta Garrigue Masaryková – epizoda ze života; Bosý poutník – Životní příběh kněze P. Aloise Pozbyla; Bezruký Frantík (Cena hejtmána Moravskoslezského kraje v r. 2004); Hurá na medvěda! Příběh

nebezpečného huňáče z Beskyd (Cena E. E. Kische); Ivančena – Junácká legenda – osudový příběh ostravských Junáků a vznik mohyly na Ivančeně; Jiné světy – Tři novely; Pytláci v Beskydech; Život na oblaku – Příběhy handicapovaných lidí a jejich pomocníků; Vlčí stopou – Dramatický střet hajného s vlčí smečkou; Zbojnické léto – Příběh posledních beskydských zbojníků; Barva jeřabin – Povstání Valachů v letech 1620 – 1644; Rybářské štěstí – Dobrodružství rybářů na řekách i vodních nádržích; Lovecká vášeň – Příběhy z beskydských a jiných revírů; Čisté vody pramen – Životní příběh básnířky, lidové vypravěčky a výtvarnice Františky Pituchové; Někyd navečer, když se tak dívám na západ slunce – Povídky; Kobzánův Rožnov – Malíř Jan Kobzán a Rožnov pod Radhoštěm (Vydáno k 50. výročí úmrtí malíře, grafika a spisovatele); Čtyřnozí miláčci – 20+1 příběh o loveckých psech; Četnické příběhy – Veselé i smutné příběhy venkovského četníka. Také sérii titulů s náměty beskydské přírody (Plný batoh pytláckých příběhů 1 – 5, V srdci divoké přírody Beskyd a další). Vydal i literaturu faktu (Útěk do svobody, Zapomenutý hrdina, Návrat nežádoucí, Těškovice, Rádost a smutky z umírání aj.), knížky pro děti a mládež (Nejtěžší překážka, Jestřábí léto, Statečná srdce). V elektronické podobě vydal mimo jiné Madona v Nedbalkách, Sen o americkém snu, Bufajky a další).

Za svou literární práci získal řadu ocenění. Zabývá se také publikační činností. Je členem Obce spisovatelů, Klubu autorů literatury faktu, členem Syndikátu novinářů České republiky.

## V této řadě vyšly svazky

### Rožnovští tkalci

Publikace se zabývá tkalcovstvím v oblasti Valašska od počátků rukodělné výroby až po současnost. Popisuje stav od poloviny 19. století, kdy v tkalcovství podnikali zámožní rožnovští měšťané, kteří využívali práci stovek domácích tkalců, tkajících pro ně na verštech za nepatrnou mzdu bavlněné plátno – mušlín. Publikace uvádí počátky mechanizované výroby tkanin až po úplný zánik individuálního tkalcovství.

### Rožnovská papírna

Jen málo průmyslových závodů se může pochlubit historií tak dlouhou, jakou měla rožnovská papírna. Začínala skromně roku 1664 v místě zvaném Okružek, vklíněném do prostoru mezi soutokem potoka Hážovky a řeky Bečvy. Papírnu založil majitel panství Bernard Ferdinand ze Žerotína. Od papíru tady přešli na výrobu lepenky, pro svou kvalitu žádané i jinde ve světě.

### Pracovitá voda

Vyprávění o „pracovité“ vodě je zároveň povídáním o historii derivačních kanálů, vodních náhonů či prostě strouhy, které přiváděly vodu na vodní kolo a pomocí převodů odváděly užitečnou práci. Je to historie stará tisíce let, kdy lidé pomocí ručního mlýnu, který představovaly dva kameny, rozemílali obilná zrna na mouku a posléze začali využívat vodní energii, která pomohla udělat více práce s menším úsilím.



#### Rožnovští tkalci

Nezastane snad jen lidi tak propracovaně řemeslní, jako je právě tkalcovství, které dokonce přimulovalo zvláštní řemeslníky, aby své výrobky odlišilo zvlášť.

RICHARD SOBOTKA



#### Rožnovská papírna

Nezapomínejte na průmyslovou charakteristiku v Rožnově pod Radhoštěm.

RICHARD SOBOTKA



#### Pracovitá voda

Derivační kanály, vodní náhony a strouhy v Rožnovské brázdě.

RICHARD SOBOTKA

## Desatero pivaře

*Pivo musíš pít vychlazené,  
jinak si ho nevychutnáš.*

*Pivo nikdy nepij na lačný žaludek!*

*Pivo pij pomalu a s rozvahou!*

*Při popíjení piva s přáteli nalezněš potěšení  
a odpočinek po celodenním shonu!*

*Půllitr piva chutná nejlépe za sedmého schodu  
a od usměvavé seróirky!*

*Pij s mírou a denně si dopřej  
orosenou sklenici piva!*

*Pivo nekombinuj s jiným alkoholem!*

*Při pití piva se zaručeně  
nebudeš mračit!*

*Pivo je krásné,  
ale nesmí být silnější než ty!*

*Pivo si zaslouží úctu,  
je v něm mnoho potu a práce!*



Pivovar v Rožnově vystavěl roku 1712 majitel rožnovského panství Karel Jindřich z Žerotína. Žerotínové vařili v Rožnově pivo až do roku 1815, pak Kinští až do roku 1899, kdy celé panství i s pivovarem prodal Rudolf hrabě Kinský baronu Arminu Popprovi. Ten nevýnosné panství prodal roku 1912 i s pivovarem Vídeňskému spolku pro výrobu celulózy ve Vratimově a 1. února téhož roku je odkoupilo Vítkovické horní a hutní těžířstvo, které bylo majetkem barona Rothschilda a rytíře Gutmanna.

V té době s oblibou zajížděli do lázeňského Rožnova manželé Albert a Anna Málkovi ze Želetavy. Albert byl sládkem a rožnovský pivovar se mu zamlouval. A protože byl roku 1912 rožnovský pivovar opět na prodej, koupila mu ho jeho žena Anna Kammel von Hardegger ze svého věna, jako dar z lásky.

Pivovarníci manželé Málkovi měli dcery Mílu a Hedviku. V sousední papírně, která měla své místo jen přes říčku Hážovku, se narodili synové Jan a Vladimír. Jan Fassmann se posléze oženil s Mílou Málkovou a oba pokračovali v tradici papírnické. Vladimír Fassmann se oženil s Hedvikou Málkovou a spolu pokračovali v tradici pivovarnické.

Historie však v průběhu staletí nepopisovala stránky jen romantickými záznamy. Zatímco papírna byla i za politických a společenských proměn v provozu nepřetržitě po dlouhých 346 let až do podzimu roku 2010, kdy definitivně zanikla, provoz pivovaru byl po roce 1948 násilně ukončen a podařilo se ho obnovit až po 46 letech v roce 1994.

